

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra ruských a východoevropských studií

Bakalářská práce

2021

Veronika Skoupá

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

**Kampaň proti neziskovým organizacím v Maďarsku se
zaměřením na legislativu „Stop Soros“**

Bakalářská práce

Autor práce: Veronika Skoupá

Studijní program: Mezinárodní teritoriální studia

Vedoucí práce: PhDr. Petr Balla

Rok obhajoby: 2021

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 3. 5. 2021

Veronika Skoupá

Bibliografický záznam

SKOUPÁ, Veronika. *Kampaň proti neziskovým organizacím v Maďarsku se zaměřením na legislativu „Stop Soros“*. Praha, 2021. 52 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Petr Balla.

Rozsah práce: 62 777

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá neziskovým sektorem v Maďarsku a vývojem přístupu k nevládním organizacím ze strany maďarské vlády v letech 2010–2018. Soustředí se na prostředky vedení negativní kampaně, do které spadá kromě stigmatizace v médiích a veřejné kritiky, zastrašování, neodůvodněného vyšetřování a překážek ve financování také přijímání omezujících právních předpisů. Mezi ně patří také legislativa pojmenovaná jako „Stop Soros“, která je složená ze zákonů kriminalizujících aktivity neziskových organizací v oblasti pomoci přistěhovalcům. Kampaň předně cílí na organizace kritické vůči maďarské vládě, organizace podporované ze zahraničí, hájící lidská práva a provozující aktivity v oblasti migrace. Hlavním cílem práce je představit průběh vedení negativní kampaně v časovém rozmezí od nástupu Viktora Orbána a strany *Fidesz* k moci po přijetí legislativy „Stop Soros“, a zanalyzovat dopady zákonů na fungování neziskových organizací.

Annotation

This bachelor thesis focuses on the non-profit sector in Hungary and the development of the Hungarian government's approach to NGOs between 2010–2018. It focuses on the means of its negative campaign, which includes not only stigmatization in the media and public criticism, intimidation, unjustified investigations and obstacles to funding, but also the adoption of restrictive legislation. It includes the legislation titled "Stop Soros", which is composed of laws criminalizing the activities of non-profit organizations in the field of assistance for immigrants. The campaign primarily targets organizations critical of the Hungarian government, organizations supported from abroad, those defending human rights and carrying out migration activities. The main goal of the thesis is to present the course of the negative campaign since when Viktor Orbán and the *Fidesz* party came to power until the adoption of legislation "Stop Soros", and to analyse the impact of laws on the functioning of non-profit organizations.

Klíčová slova

Maďarsko, neziskový sektor, NGOs, Stop Soros, Viktor Orbán, migrace, protiimigrační zákony, *Fidesz*, neliberální demokracie

Keywords

Hungary, non-profit sector, NGOs, Stop Soros, Viktor Orbán, migration, anti-immigration laws, Fidesz, illiberal democracy

Title

Anti-NGOs campaign in Hungary with a focus on “Stop Soros“ legislation

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Petrovi Ballovi za vedení mé bakalářské práce, cenné rady a odborný dohled.

Obsah

OBSAH	1
ÚVOD	2
TERMINOLOGIE	6
1. FORMOVÁNÍ PRÁVNÍHO RÁMCE PRO FUNGOVÁNÍ NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ OD ROKU 1987	8
2. STRANA FIDESZ A KAMPAŇ PROTI NEZISKOVÝM ORGANIZACÍM FINANCOVANÝM ZE ZAHRANIČÍ	10
2.2 MIGRAČNÍ KRIZE	14
2.3 POKRAČOVÁNÍ KAMPAŇ PROTI NEZISKOVÝM ORGANIZACÍM FINANCOVANÝM ZE ZAHRANIČÍ	16
3. LEGISLATIVA „STOP SOROS“	19
3.2 ZÁKON Č. VI Z ROKU 2018	20
3.3 SEDMÁ NOVELA ZÁKLADNÍHO ZÁKONA	21
3.4 § 253 O ZVLÁŠTNÍ DANI Z PODPORY MIGRACE	22
3.5 DISKUSE OHLEDNĚ PŘIJETÍ ZÁKONŮ	22
3.6 DOPADY ZÁKONŮ NA NEZISKOVÝ SEKTOR A JEJICH KRITIKA	24
ZÁVĚR	30
SUMMARY	32
LITERATURA	33
TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	42
SEZNAM PŘÍLOH	44

Úvod

Neziskové organizace jsou součástí každé rozvinuté demokratické země, ve společnosti ale často zaujímají nejednoznačnou roli. Bývají považovány za důležité zprostředkovatele mezi společnostmi a politickými institucemi¹, umožňující občanům sdružovat se za účelem prosazování určitých cílů nebo provádění specifické agendy, za mechanismus kontrolující státní moc, který se snaží o posílení právního státu a zajištění ochrany lidských práv², jsou ale i vykreslovány jako nepřátelé státu.³

V Maďarsku, kde od roku 2010 postupně dochází k oslabování základních principů liberální demokracie, bývají neziskové organizace označovány za jedny z posledních otevřených kanálů kritické diskuse ohledně toho, co současná vláda dělá.⁴ Organizace hájící lidská práva jsou zároveň již několik let vystavovány veřejné kritice ze strany politiků maďarské vládní koalice a stigmatizaci v médiích. Podléhají zbytečně omezujícím právním předpisům, zastrasování, neodůvodněnému vyšetřování a překážkám ve financování. Součástí této dlouhodobé kampaně bylo také přijetí řady právních opatření, která zúžila prostor pro občanskou společnost a ovlivnila prostředí, ve kterém neziskové organizace a její pracovníci vykonávají své aktivity.⁵

Mezi tato opatření patří i legislativa z června roku 2018, která bývá nazývána jako „Stop Soros“ a která kriminalizuje aktivity neziskových organizací v oblasti pomoci přistěhovalcům. Série útoků na neziskové organizace ze strany vlády ideově zapadá do procesu, který Viktor Orbán v roce 2014 definoval jako „budování neliberálního státu“, ve kterém liberalismus nemá zastávat dominantní roli, ale správa země má být vykonávána na základě zvláštního národního přístupu. Tomu podle premiéra nevládní organizace brání a neoprávněně, bez mandátu voličů, zasahují do veřejných záležitostí.⁶ Na téma lze pohlížet

¹ László Kákai, *Focus on NGOs: Nonprofit Organizations in Europe and Hungary* (Pecs: University of Pecs, 2015), 67.

² „Timeline of governmental attacks against Hungarian Civil Society Organisations“, The Hungarian Helsinki Committee, 17. listopadu 2017, https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/Timeline_of_gov_attacks_against_HU_NGOs_17112017.pdf (staženo 2. dubna 2020).

³ Andria D. Timmer a Danielle Docka-Filipek, „Enemies of the Nation: Understanding the Hungarian State's Relationship to Humanitarian NGOs“, *Journal of International & Global Studies* 9, č. 2 (2018): 40.

⁴ „Za letáky či jídlo pro migranty vězení. Maďarský parlament schválil kontroverzní zákon „Stop Sorosovi“, *ČT 24*, 20. června 2018, <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2514910-za-letaky-ci-jidlo-pro-migranty-vezeni-madarsko-hlasuje-o-kontroverznim-zakone-stop> (staženo 23. ledna 2021).

⁵ Dunja Mijatović, *Report following her visit to Hungary from 4 to 8 February 2019*, Commission for Human Rights of the Council of Europe (2019): 21.

⁶ „Prime Minister Viktor Orbán's Speech at the 25th Bálványos Summer Free University and Student Camp“, Website of the Hungarian Government, 30. července 2014, <https://2015-2019.kormany.hu/en/the-prime-minister/the-prime-minister-s-speeches/prime-minister-viktor-orban-s-speech-at-the-25th-balvanyos-summer-free-university-and-student-camp> (staženo 2. dubna 2020).

také z pohledu celosvětového vývoje, který se týká zhoršujícího se stavu demokracie. Podle každoročně vydávané zprávy *Freedom House*, která analyzuje stav politických práv a občanských svobod, je rok 2021 již patnáctým rokem v řadě, kdy dochází ke globálnímu poklesu úrovně svobody. Dle reportu pokračuje i postupná koncentrace moci premiérem Orbánem, která probíhá v posledním desetiletí.⁷

Cílem práce je popsat část tohoto procesu, čímž je vedení kampaně proti neziskovým organizacím ze strany maďarské vlády, a zaměřit se zejména na její dosavadní vyvrcholení v právním prostředí – přijetí legislativy „Stop Soros“. Za tímto účelem jsou stanoveny následující výzkumné otázky:

1. Jak se v průběhu let 2010–2018 vyvíjel přístup maďarské vlády vůči neziskovým organizacím?
2. Jaké dopady na fungování neziskových organizací mělo přijetí legislativy „Stop Soros“?

Aby bylo možné uvedené otázky zodpovědět, je třeba v průběhu práce dokázat následující teze:

1. Od roku 2013 můžeme v Maďarsku pozorovat v různých podobách útoky na neziskové organizace ze strany maďarské vlády a s ní spřízněných subjektů. Jedná se především o organizace kritické vůči vládě, financované ze zahraničí, hájící lidská práva a zabývající se tématem migrace.
2. Legislativa „Stop Soros“ kriminalizuje zcela legitimní aktivity neziskových organizací a vytváří nadbytečné překážky pro jejich fungování.
3. Ačkoli na základě této legislativy doposud nedošlo k uložení sankcí, nařízenému uzavření organizací či k uložení trestu odnětí svobody, lze pozorovat dopady zákonů na neziskové organizace v několika oblastech jejich působení.

V úvodu je nejprve definováno, jak je v práci užíván termín „nezisková organizace“, jaké vlastnosti ji charakterizují, se kterými typy takových organizací je možné se v Maďarsku setkat a na jaké organizace se kampaně v průběhu let zaměřovala.

⁷ Sarah Repucci a Amy Slipowitz, „Freedom in the World 2021: Democracy under Siege“, Freedom House, březen 2021, <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2021/democracy-under-siege> (staženo 20. března 2021).

Práce se skládá ze tří kapitol, dvě z nich se dále člení na podkapitoly. První kapitola popisuje proces vytvoření právního prostředí pro fungování neziskových organizací, který začal v roce 1987, a růst neziskového sektoru. Kromě toho se věnuje vývoji neziskového sektoru v Maďarsku a jeho roli ve společnosti v letech 1989–2010 v souvislosti s důležitými mezníky jako byl konec komunistického režimu a vstup do Evropské unie.

Druhá kapitola se zabývá vývojem neziskového sektoru po zvolení Viktora Orbána maďarským premiérem a počátkem kampaně proti neziskovým organizacím podporovaným ze zahraničí, která zahrnovala očerňování provládními médii, obviňování ze sloužení politickým zájmům, auditů i policejní razie. Migrační krize vrcholící v roce 2015 je dalším důležitým faktorem, který měl vliv na roli neziskového sektoru a proměnil zaměření kampaně. V této kapitole dále zmiňují důležitý prvek kampaně – tzv. národní konzultace a následné další omezování fungování organizací, například zákonem známým pod názvem „Lex NGO“.

Třetí kapitola se zaměřuje na legislativu „Stop Soros“ a vysvětluje, co konkrétně tento legislativní balíček obsahuje. Popisuje průběh jeho přijetí maďarským parlamentem, diskusi, která přijetí doprovázela, ať už v rámci oficiální vládní komunikace, tak i jako součást pokrytí tématu médii. Dále se kapitola zabývá konkrétními dopady zákonů na neziskový sektor a popisuje, z jakého důvodu a kým byly zákony kritizovány.

V závěru jsou shrnuty nejdůležitější poznatky a body, které se týkají vývoje vládní kampaně proti neziskovému sektoru a důsledků pro fungování organizací.

V práci je použit zejména kvalitativní přístup vzhledem ke stanoveným výzkumným otázkám, které se týkají interpretace již proběhlých událostí. Zároveň jsou využívána i kvantitativní data statistik maďarského Centrálního statistického úřadu za účelem poskytnutí konkrétních údajů definujících neziskový sektor. Předkládaná práce vychází ze dvou druhů zdrojů – ze sekundární literatury publikované řadou akademiků a odborníků či vydané mezinárodními orgány a organizacemi, čerpá také z primárních zdrojů ve formě rozhovorů s představiteli neziskových organizací, z přijatých zákonů a z projevů Viktora Orbána. Jedná se tedy o analýzu primárních zdrojů a jejich interpretaci s užitím sekundárních pramenů.

V první a druhé kapitole je zvolen chronologický postup výkladu minulosti za účelem vysvětlení, jak se neziskový sektor vyvíjel z hlediska jeho zaměření, jaké přijaté zákony pro něj byly určující a s cílem charakterizovat kampaň proti neziskovým organizacím v různých obdobích. V těchto kapitolách jsou jako zdroje použity zejména odborné články, nejčastěji prof. László Kákaie, který se zabývá maďarskou občanskou společností a je autorem řady

textů o neziskovém sektoru. V pracích s názvem *Focus on NGOs: Nonprofit Organizations in Europe and Hungary* (2015) a *The main characteristics of Hungarian non-profit sector after the economic crises* (2016) se zaměřuje na typologii neziskových organizací, definuje neziskový sektor v Evropě, popisuje strukturu a vývoj maďarského sektoru od roku 1989. Kapitoly vychází také z odborných článků Andrii Timmer, zejména z práce *Enemies of the Nation: Understanding the Hungarian State's Relationship to Humanitarian NGOs* (2018), jejíž je spoluautorkou a která se zabývá vývojem neziskových organizací a jejich charakteristikou v politickém diskurzu. Tématem kriminalizace humanitární asistence se zabývá Sergio Carrera ve studii s názvem *Fit for purpose? The Facilitation Directive and the criminalisation of humanitarian assistance to irregular migrants: 2018 Update* (2018), výzvy, se kterými se potýkal právní stát v Maďarsku shrnuje publikace Mezinárodní federace lidských práv FIDH – *Hungary: Democracy under threat: Six years of attacks against the Rule of Law* (2016). Tato část práce odkazuje také na publikace neziskových organizací, které v Maďarsku působí, pracuje se záznamy projevů premiéra Orbána, ze kterých bývá zaměřeni kampaně patrné a s články českých i světových médií. Mimo jiné s informačním webem *About Hungary*, který spravuje Úřad předsedy vlády a podporuje premiéra Orbána. Z toho důvodu je třeba k informacím přistupovat obezřetně, ale zároveň zdroj nabízí řadu vyjádření politiků vládní koalice a lidí s ní spojených k v práci probíraným tématům.

Třetí kapitola, která je zaměřená na legislativu „Stop Soros“, vychází z překladů zákonů, včetně oficiálních odůvodnění jejich přijetí. Dále zejména ze závěrů zpráv mezinárodních orgánů, jejichž je Maďarsko součástí. Jedná se o Evropskou komisi, Benátskou komisi Rady Evropy, která je složená z expertů v oboru ústavního práva, a Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Důležitá jsou v tomto ohledu také stanoviska Komisařky Rady Evropy pro lidská práva, která se zabývá případy porušování lidských práv, a Zvláštního zpravodaje OSN pro situaci obránců lidských práv, který v oblasti jeho práce jedná nezávisle na jakémkoli státě a zúčastněném subjektu. Jelikož oficiální vyjádření maďarské vlády ve vztahu k neziskovým organizacím bývají otevřeně nepřátelská a v souladu s dlouhodobě kritickým postojem, analýzy výše uvedených institucí mají sloužit jako podklad pro nestranné posouzení dopadů legislativy „Stop Soros“. Za účelem získání dodatečných informací byli požádáni zástupci dvou neziskových organizací působících v Maďarsku o poskytnutí rozhovoru. První rozhovor s představitelem organizace *Magyar Helsinki Bizottság* (Maďarský helsinský výbor) Andrásem Lédererem proběhl písemnou formou

v lednu roku 2020. Druhý rozhovor s Andrássem Kovátsem, představitelem organizace *Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület* (Maďarská asociace pro migranty), proběhl formou video hovoru v dubnu roku 2020. Jelikož se jedná o výpovědi aktérů, kteří jsou přímo ovlivněni přijatými zákony a jsou terčem vládní kampaně, je na jednu stranu třeba k získaným informacím přistupovat s tímto vědomím, na stranu druhou mohou rozhovory být cenným zdrojem informací ohledně vlivu přijatých opatření na běžné fungování organizací. V práci jsou tyto informace použity pouze jako doplňující a jedná se o postoje uvedených organizací.

Maďarský helsinský výbor je veřejně prospěšnou organizací, která hájí lidská práva a brání lidskou důstojnost prostřednictvím právních a veřejných aktivit. Poskytuje pomoc uprchlíkům, zadrženým osobám a obětem násilí při vymáhání práva. Organizace byla založena v roce 1989 a zabývá se čtyřmi hlavními oblastmi: ochranou právního státu, ochranou práv uprchlíků, monitorováním činností v oblasti vymáhání práva a ochranou práv zadržených.⁸ *Menedék* pomáhá sociální integraci přistěhovalců prostřednictvím řady sociálních, vzdělávacích a kulturních programů, které podporují uprchlíky a další cizince při hledání nového domova v Maďarsku nebo návratu do své domovské země. Poskytují podporu prostřednictvím poradenství, jazykových lekcí a různých komunitních programů. *Menedék* je veřejně prospěšným sdružením, které bylo založeno v roce 1995 jako občanská iniciativa.⁹ Obě organizace jsou nevládní a neziskové, zabývají se tématem migrace. Nadační síť *Open Society Foundations* (Nadace otevřené společnosti), založená Georgem Sorosem již někdy finančně přispívala k jejich fungování.¹⁰ Jedná se také o organizace, které byly v průběhu let předmětem útoků ze strany vlády nebo organizací s ní spřízněných.

Terminologie

V práci se často objevuje termín „nezisková organizace“, který se v Maďarsku stal běžně používaným z mnoha dalších pojmů, které popisují organizace spadající do občanského sektoru, v politické sféře i literatuře jsou používána ale i jiná synonyma. Tento termín nabízí nejobecnější popis sektoru, který neodkazuje na jeho složitou povahu a rozmanitost, ale soustředí se na jediný rys – zákaz rozdělování zisku.¹¹ Existuje množství pokusů o vymezení

⁸ „About us“, Hungarian Helsinki Committee, <https://helsinki.hu/en/about/> (staženo 2. dubna 2021).

⁹ „Who are we?“, Menedék, <https://menedek.hu/en/who-we-are/> (staženo 2. dubna 2021).

¹⁰ „Our Hungarian Grantees 2016“, Open Society Foundations, <https://www.opensocietyfoundations.org/uploads/f6701cde-300a-4d8a-adf3-e6ee2e47266a/open-society-hungarian-grantees-en-20170303.pdf> (staženo 2. dubna 2021).

¹¹ Kákai, *Focus on NGOs*, 61.

neziskového sektoru na základě různých kritérií. Českou Radou vlády pro nestátní neziskové organizace je využíváno vymezení vytvořené autory rozsáhlého mezinárodního projektu s názvem *The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project* (srovnávací projekt neziskového sektoru Johns Hopkins University). Aby mohla být organizace řazena do neziskového sektoru, musí splňovat následující kritéria¹²:

1. Musí být organizovaná a vyznačovat se reálnou institucionalizovaností, vyjádřenou vnitřní organizační strukturou a persistencí cílů, struktury a aktivit.
2. Musí být soukromá, institucionálně oddělená od vlády, a to ne ve smyslu oddělení od státních financí, ale ve smyslu struktur, tj. nevykonává funkce příslušející veřejné moci a správě.
3. Organizace nesmí rozdělovat zisk mezi vlastníky či management, zakladatele, popřípadě správní radu apod.
4. Musí být samosprávná, disponovat vnitřní strukturou s vymezenými řídicími a kontrolními kompetencemi, čímž je vybavena ke schopnosti se sama řídit. Činnost takto nezávislé entity nepodléhá vládě ani soukromému byznysu.
5. Musí být dobrovolná a zahrnovat participaci dobrovolných zaměstnanců.

Podle zákona o neziskovém sektoru z roku 2011 mohou mít organizace občanské společnosti v Maďarsku tři formy: občanské sdružení (*civil társaság*), spolek (*egyesület*) nebo nadace (*alapítvány*).¹³ Sdružení a nadace se mohou zaregistrovat jako veřejně prospěšné organizace. Existuje několik požadavků pro získání tohoto statusu, z nichž nejdůležitější je, že organizace musí vykonávat činnost, která přímo nebo nepřímo vede k plnění veřejných (tj. vládních či samosprávných) úkolů, a tím přispívá k naplňování sdílených potřeb společnosti a jednotlivců (zákon CLXXV/2011 oddíl 2 (20)).¹⁴

Kampaň, kterou se práce zabývá, se v průběhu let zaměřovala zejména proti třem skupinám neziskových organizací: proti těm, které jsou kritické vůči vládě, proti organizacím financovaným ze zahraničí a od migrační krize, která vyvrcholila v roce 2015, bývá veřejná kampaň i nová legislativa zaměřena na organizace, které hájí lidská práva a snaží se pomáhat imigrantům¹⁵, ať už poskytováním právního poradenství nebo humanitární

¹² Vladimír Hyánek, *Neziskové organizace: teorie a mýty*. (Masarykova univerzita, 2011), 11–12.

¹³ Julia Szalai a Sara Svensson, „Contested forms of solidarity: An overview of civil society organisations in Hungary and their impact on policy and the social economy“, *Center for Policy Studies. Working Paper Series* 10 (2017): 5–6.

¹⁴ „Nonprofit law in Hungary“, Council on Foundations, únor 2021, <https://www.cof.org/content/nonprofit-law-hungary#end2> (staženo 2. dubna 2021).

¹⁵ Mijatović, *Report following her visit to Hungary*, 19–20.

pomoci. Obecně kampaň míří na organizace, které poskytují pomoc potřebným¹⁶ a často se řadí mezi organizace finančně podporované nadační sítí *Open Society Foundations* (OSF), která po celém světě podporuje ochranu lidských práv a rozvoj občanské společnosti. Byla založena americkým finančníkem maďarského původu Georgem Sorosem,¹⁷ který se svými filantropickými aktivitami začal v roce 1984 v Budapešti. Premiér Orbán býval stipendistou Sorosovy nadace, po pádu komunistického režimu se ale jejich vztahy zhoršily a v současnosti je Soros Orbánem nazýván jako hlavní nepřítel státu. Premiér ho viní z vměšování do politiky a podpory masového přistěhovalectví do Evropy. Proto je podle něj nezbytné bojovat proti Sorosovi a jeho „armádě“ – pracovníkům nevládních organizací podporovaných OSF.¹⁸

1. Formování právního rámce pro fungování neziskových organizací od roku 1987

V období před změnou režimu v roce 1989 svobodná občanská společnost prakticky neexistovala, v omezené míře zastávala roli dvojího typu.¹⁹ Část společnosti se snažila vzdorovat komunistické vládě a část se skládala z organizací, které měly režim podporovat.²⁰ Komunistický režim vyžadoval absolutní kontrolu nad občanskou společností, většina organizací do ní spadajících byla proto zakázána, jejich majetek byl znárodněn a byly zakládány masové organizace fungující ve prospěch režimu.²¹ Obecně účast ve veřejných záležitostech a uplatňování svobody projevu bylo považováno vládnoucí stranou za nežádoucí. Ti, kteří se těchto činností účastnili, mohli být podrobeni dohledu, výsledkům a následně i zatčení. Angažovanost veřejnosti nebyla režimem vnímána jako nedílná součást života občanů.²² V polovině 80. let v Maďarsku eskalovala ekonomická, politická i sociální krize a v této situaci došlo k oživení aktivity ve společnosti, která vycházela například z ekologických a mírových hnutí, které byly později následovány „novou vlnou“

¹⁶ Timmer a Docka-Filipek, „Enemies of the Nation“, 41.

¹⁷ „George Soros“, Open Society Foundations, <https://www.opensocietyfoundations.org/george-soros> (staženo 23. ledna 2021).

¹⁸ ČT 24, „Za letáky či jídlo pro migranty vězení“.

¹⁹ László Kákai, „The main characteristics of Hungarian non-profit sector after the economic crises“, in *Hungary and Poland in Times of Political Transition. Selected Issues*, eds. Beata Pająk-Patkowska a Marcin Rachwał (Poznań: Adam Mickiewicz University Press, 2016): 74.

²⁰ Timmer a Docka-Filipek, „Enemies of the Nation“, 45.

²¹ Peter Vandro et al., *Civil society in Central and Eastern Europe: Challenges and opportunities* (ERSTE Foundation, 2017): 60.

²² Stefánia Kapronczay, „War on NGOs in Eastern Europe“, *SUR* 14, č. 26 (2017): 112.

studentských hnutí, spolků v rámci univerzity i mimo ně, politicky orientovanými sdruženími a fóry.²³

Právní prostředí pro fungování neziskových organizací se začalo vytvářet po znovuzavedení instituce nadace jako právnické osoby v roce 1987 a dále zákonem o právu na sdružování z roku 1989. Ten zaručoval svobodné zakládání organizací a po jeho přijetí během následujících let neziskový sektor rostl.²⁴ Proces byl dokončen v roce 1990 změnou občanského zákoníku, kdy bylo zrušeno dřívější omezení, na základě kterého nadace mohly být založeny pouze se souhlasem příslušného vládního orgánu.²⁵ Počet zaregistrovaných neziskových organizací se ztrojnásobil mezi lety 1989–1993 (viz. Příloha č. 1) a organizace se v tomto období těšily široce dostupné podpoře a financování. Rostoucí občanský sektor byl považován za nezbytný pro proces tranzice od komunistické diktatury k demokracii.²⁶

V roce 1996 byl přijat tzv. jednoprocenní zákon, který umožňuje daňovým poplatníkům věnovat jedno procento daně z příjmu neziskovým organizacím. Ty mohou tyto prostředky volně užívat, a to i na provozní náklady. Národní občanský fond, založený v roce 2003 byl spolehlivým zdrojem financování neziskových organizací. Vycházel z jednoprocenního zákona, jelikož stejná částka, která byla na jeho základě vybrána, byla převedena ze státního rozpočtu do tohoto fondu. Pozitivním aspektem fungování fondu bylo, že zástupci neziskového sektoru byli zahrnuti do rozhodovacího procesu týkajícího se vyřizování žádostí.²⁷

Když v roce 2004 Maďarsko vstoupilo do Evropské unie, původní role občanského sektoru se změnila, a to bylo považováno za známku úspěšného dokončení demokratické přeměny. Organizace například začaly hledat způsoby, jak pomoci ohroženým skupinám lidí jako jsou žadatelé o azyl a uprchlíci, lidé bez domova a příslušníci romské menšiny.²⁸ Po přistoupení k Unii se Maďarsku také otevřel přístup k využívání evropských strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, což bylo impulsem k založení některých národních a regionálních nevládních organizací, následně fungujících pod kontrolou zřizovatelů fondů. Dopady tohoto vývoje byly dvojnásobné. Z dlouhodobého hlediska tok finančních prostředků do sektoru nevládních organizací neustále rostl, sektor na to ale doplatil ztrátou své

²³ Kákai, „The main characteristics“, 76.

²⁴ Theresa Gessler, „NGOs and the public sphere as targets of illiberal democracy in contemporary Hungary“ (Doctoral dissertation, Central European University, 2015), 32. Ke stejné problematice: László Kákai, *Focus on NGOs*, 45.

²⁵ Kákai, *Focus on NGOs*, 45.

²⁶ Timmer a Docka-Filipek, „Enemies of the Nation“, 44–45.

²⁷ Gessler, „NGOs and the public sphere“, 32–33.

²⁸ Timmer a Docka-Filipek, „Enemies of the Nation“, 45.

nezávislosti. Začal být přímo ovlivňován politickými zájmy a mocenskými vztahy působícími jak na parlamentní a vládní úrovni, tak i na úrovni místních samospráv.²⁹

Po vstupu do EU také vzrostl pro občanskou společnost ve všech státech Visegrádské čtyřky význam státního financování. Důvodem byla skutečnost, že dostupnost mezinárodního financování pro neziskové organizace má tendenci se snižovat v souvislosti s domněním, že na podporu lidských práv a demokracie je zapotřebí méně finančních prostředků, jakmile se země stane členem EU. Na základě toho se některé organizace staly přímo závislé na státním financování. Tento fakt se stal problematickým v souvislosti se snižováním úrovně veřejného financování a zároveň zvyšováním vládní kontroly nad financemi plynoucími z EU. V roce 2010 pocházelo 43 % dostupných finančních zdrojů z veřejných financí, do roku 2014 došlo ke snížení na 10 %. Organizace se tak postupně staly více ohrožené politickým vlivem.³⁰ Zvláštní zpravodaj OSN pro situaci obránců lidských práv poznamenal, že jelikož je přístup k financování z Evropské unie spravován prostřednictvím vládou kontrolovaných agentur, lze předpokládat, že by tato skutečnost mohla být využita jako nástroj k umlčení nesouhlasu nebo k podpoře autocenzury.³¹

2. Strana *Fidesz* a kampaň proti neziskovým organizacím financovaným ze zahraničí

V dubnu roku 2010 dosáhla strana *Fidesz* významného úspěchu v parlamentních volbách a Viktor Orbán byl zvolen premiérem země. V koalici s Křesťanskodemokratickou lidovou stranou (KDNP) získala dvě třetiny křesel v parlamentu a ústavní většinu poté, co pro obě strany hlasovalo 52,7 % voličů.³²

Proces demokratizace a decentralizace občanského sektoru byl zastaven po nástupu Orbánovy vlády k moci³³ a počet neziskových organizací fungujících v Maďarsku se od té doby začal snižovat. Zatímco na konci roku 2010 Centrální statistický úřad evidoval 64 987

²⁹ Szalai a Svensson, „Contested forms of solidarity“, 14–15.

³⁰ Kapronczay, „War on NGOs“, 113.

³¹ UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights defenders on his mission to Hungary A/HRC/34/52/Add.2* (Geneva, 2017): 20.

³² Bartosz Rydliński, „Viktor Orbán–First among Illiberals? Hungarian and Polish Steps towards Populist Democracy“, *On-line Journal Modelling the New Europe* 26 (2018): 96. Ke stejné problematice: Nick Sitter, „Absolute Power? Hungary Twenty Years After the Fall of Communism,“ in *20 Years Since the Fall of the Berlin Wall: Transitions, State Break-Up and Democratic Politics in Central Europe and Germany*, eds. Elisabeth Bakke a Ingo Peters (Berlin: Berliner Wissenschafts-Verlag, 2011), 1.

³³ Vador et al., *Civil society in Central and Eastern Europe*, 61.

organizací, do roku 2019 se počet snížil na 60 890 (viz. Příloha č. 2).³⁴ Pokles lze přičítat mimo jiné vlivu zákona o neziskovém sektoru z roku 2011.³⁵

Zákon o neziskovém sektoru upravil administrativní proces, například postup registrace a nároky na předkládání reportů, ale také podmínky pro udělení statusu veřejného prospěchu, který je zásadní pro daňové výhody a možnosti financování.³⁶ Tyto změny vyžadovaly, aby organizace revidovaly své stanovy tak, aby vyhovovaly novým pravidlům. Mnoho organizací se ale nedokázalo znovu zaregistrovat, a to kvůli složité povaze nových ustanovení, která vytváří právní nejistotu ohledně toho, co představuje „veřejný prospěch“, ale i přísné lhůtě stanovené pro splnění nových pravidel. Organizace musí čekat průměrně 6–8 měsíců na dokončení tohoto procesu a podléhají těžkopádným předpisům. To je v rozporu s doporučeními mezinárodních orgánů, například OSN.³⁷

Souběžně s vytvořením restriktivnějšího rámce pro fungování nevládních organizací byla zavedena také nová omezení přístupu k financování. Kromě postupného nahrazení mezinárodních dárců strukturálními fondy EU, řízených agenturou kontrolovanou vládou, došlo k úpravě dalších podmínek pro fungování organizací. Dříve inovativní Národní občanský fond, zčásti vedený zástupci volenými nevládními organizacemi,³⁸ ztratil většinu svého potenciálu. Orgán byl přejmenován na Národní fond spolupráce a byl podřízen státní kontrole. Zatímco dříve byl jeho rozpočet spojen s jednoprocenními dary daňových poplatníků, od přijetí zákona o neziskovém sektoru je schvalován každoročně vládou. Zastoupení nevládních organizací v rozhodovacím procesu bylo omezeno, čímž se ještě více posílila úloha státu při přidělování prostředků z rozpočtu.³⁹

Navíc byly organizace údajně podporovány selektivně, veřejné prostředky byly přidělovány zejména církevním organizacím na aktivity podporující sociální inkluzi nebo jiným organizacím, spřízněným s vládou. Další subjekty prosazující lidská práva, demokracii, transparentnost a odpovědnost, se staly více vyloučené z veřejné podpory a v důsledku toho čelily rostoucím výzvám při pokračování ve své činnosti. Některé z nich situace donutila činnost ukončit, některé začaly hledat podporu u zahraničních dárců.⁴⁰

³⁴ „Number, distribution and total revenues of non-profit organisations by community types (2005–)“, Központi Statisztikai Hivatal, naposledy upravené 6. dubna 2021, https://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_qpg003.html (staženo 21. března 2021).

³⁵ Kákai, „The main characteristics“, 79.

³⁶ Gessler, „NGOs and the public sphere“, 32–33.

³⁷ Dan Van Raemdonck, Elena Crespi a Pierre-François Laval, *Hungary: Democracy under threat: Six years of attacks against the Rule of Law* (Paris: FIDH, 2016), 38.

³⁸ Ibid.

³⁹ Gessler, „NGOs and the public sphere“, 32–33.

⁴⁰ Raemdonck, Crespi a Laval, *Hungary: Democracy under threat*, 38.

Je ale třeba poznamenat, že některé regulace, které zákon zavedl, byly po počátečním rozvoji neziskového sektoru v 90. letech žádoucí, například ve smyslu vymezení, jaké organizace lze zařadit do občanského sektoru.⁴¹

Kromě toho se také na podzim roku 2013 začaly objevovat ve větší míře útoky na organizace podporované ze zahraničí.⁴² Jedná se o organizace, které nejsou závislé na vládních fondech a které tudíž nelze ovládat skrze omezení financování. Potenciálně by mohly být kritičtější vůči vládě a zpochybnit legislativu týkající se neziskového sektoru.⁴³ Útoky začaly kampaní vedenou provládními médii, které spojovaly neziskové organizace s opozičními politickými stranami a naznačovaly tak, že slouží politickým zájmům. V článku dříve provládních maďarských novin *Heti Válasz* bylo zveřejněno 11 neziskových organizací, získávajících prostředky od *Open Society Foundations*.⁴⁴

Text uváděl, že George Soros v roce 2012 utratil téměř půl miliardy forintů na „posilování občanské opozice“ nebo na podporu „občanské levice“. Dále že „Sorosova skupina“ měla významnou roli při distribuci grantů v rámci *European Economic Area/Norway Grants* (fond zaměřený na posílení rozvoje občanské společnosti ve střední a východní Evropě) a třetina celkové distribuované částky byla přidělena organizacím spřízněným se Sorosem. *Ökotárs Foundation*, která je v čele maďarského konsorcia distribuujícího prostředky z fondu, je podle článku na Sorosovi závislá.⁴⁵

V podobných případech výpadů proti zástupcům neziskového sektoru představitelé maďarské vlády argumentují tím, že nevládní organizace nebyly nikým zvoleny, ale přesto se snaží nelegitimně zasahovat do veřejných záležitostí a bez mandátu zastupovat zájmy občanů. Ti proto podle ministra zahraničních věcí a obchodu Pétera Szijjártó mají právo vědět, že v Maďarsku působí nevládní organizace financované ze zahraničí a koho skutečně zastupují.⁴⁶

Kampaň své zaměření brzy rozšířila na 13 organizací financovaných fondem *EEA/Norway Grants* – byly spolu s provozovateli fondu obviněny z toho, že slouží politickým zájmům. Obvinění odmítla nadace *Ökotárs* i norská vláda, maďarská vláda je ale

⁴¹ Szalai a Svensson, „Contested forms of solidarity“, 6.

⁴² Raemdonck, Crespi a Laval, *Hungary: Democracy under threat*, 38.

⁴³ Veronika Nagy, „How to silence the lambs?: Constructing authoritarian governance in post-transitional Hungary“, *Surveillance & Society* 15.3/4 (2017): 452–453.

⁴⁴ Raemdonck, Crespi a Laval, *Hungary: Democracy under threat*, 39.

⁴⁵ The Hungarian Helsinki Committee, „Timeline“, 2.

⁴⁶ „Hungary's foreign minister says people should know if NGOs are funded from abroad“, About Hungary, 31. ledna 2017, <https://abouthungary.hu/news-in-brief/watch-video-hungarys-foreign-minister-says-people-should-know-if-ngos-are-funded-from-abroad> (staženo 18. dubna 2021).

i nadále šířila a ani nepřátelská rétorika neustala. Situace postupně eskalovala, až vláda požádala Vládní kontrolní úřad (*Kormányzati Ellenőrzési Hivatal* – KEHI), státní agenturu s právem kontroly státních peněz, aby zahájil audit správy fondu *EEA/Norway Grants* v květnu 2014, kvůli obavám z jeho zneužití k podpoře politických aktivit.⁴⁷ Na začátku června KEHI provedl audit u tří členů konsorcia, odpovědného za provoz fondu, včetně nadace *Ökotárs*, která audit kritizovala a tvrdila, že postrádal právní základ. Mezitím norský ministr pro záležitosti EEA a EU reagoval vyjádřením znepokojení nad jednáním maďarských úřadů ve vztahu k občanské společnosti a jejich snahami omezit svobodu projevu.⁴⁸ I přesto ale KEHI nadále požadoval předložení dokumentů *Ökotárs* a 58 dalších neziskových organizací, podporovaných fondem a zároveň vytvářel tlak stanovením krátké lhůty pro splnění požadavků.⁴⁹

Tento přístup podpořil svým projevem v červenci roku 2014 i premiér Viktor Orbán. Během každoročního setkání Maďarů žijících v zahraničí, v rumunském městě *Băile Tușnad* (*Tusnádfürdő*), nazval neziskové organizace „placenými politickými aktivisty, kteří se snaží pomoci cizím zájmům“. V projevu Orbán také představil svůj plán na vybudování „neliberálního státu“ v Maďarsku a uvedl, že neziskové organizace mu v jeho úsilí brání.⁵⁰

Krátce poté bylo zahájeno vyšetřování nadace *Ökotárs* pro podezření ze zneužití finančních prostředků a v září došlo k policejní razii na úřadech dvou provozovatelů fondu *EEA/Norway Grants* – *Ökotárs* a *DemNet*. Zásahů se účastnil neúměrný počet příslušníků policie, proběhly také domovní prohlídky některých zaměstnanců organizací a byly zabaveny dokumenty týkající se 13 již zmíněných organizací.⁵¹ Zásah byl důrazně odsouzen norským ministrem pro záležitosti EEA a EU jako nerespektování společných evropských hodnot, týkajících se demokracie a řádné správy věcí veřejných. Na základě stížnosti podané *Ökotárs* byl v lednu roku 2015 rozhodnutím okresního soudu v Budapešti zásah shledán protiprávním.⁵²

Ke konci roku 2014 bylo spuštěno trestní řízení proti organizacím v konsorciu a byly provedeny další audity. Vyšetřování ale skončilo v říjnu 2015 bez zjištění, které by prokázalo protiprávní jednání provozovatelů fondu. I přes to vedoucí Úřadu předsedy vlády v jednom z rozhovorů nadále tvrdil, že se *Ökotárs* dopustil nezákonného jednání tím, že při

⁴⁷ Raemdonck, Crespi a Laval, *Hungary: Democracy under threat*, 39–40.

⁴⁸ The Hungarian Helsinki Committee, „Timeline“, 5.

⁴⁹ Raemdonck, Crespi a Laval, *Hungary: Democracy under threat*, 40.

⁵⁰ Website of the Hungarian Government, „Prime Minister Viktor Orbán’s Speech“.

⁵¹ The Hungarian Helsinki Committee, „Timeline“, 8.

⁵² Raemdonck, Crespi a Laval, *Hungary: Democracy under threat*, 40.

rozdělování prostředků fondů docházelo k diskriminaci určitých subjektů. Premiér Orbán vyjádření o pár dní později doplnil tvrzením, že vlna v té době přicházejících migrantů je silnější kvůli aktivistům, kteří podporují vše, co podkopává národní státy, a že tento „západní“ způsob myšlení a síť aktivistů jsou spojené se jménem George Sorose.⁵³

Kampaň vedená proti organizacím financovaným ze zahraničí dočasně zmírnila, nicméně nepřátelská rétorika vůči organizacím občanské společnosti nadále přetrvávala. Neziskové subjekty se obávaly dalších útoků, některé se proto uchýlily k provádění autocenzury. Jejich reputace byla předchozími výpady poškozena.⁵⁴

2.2 Migrační krize

Od počátku června 2015 začaly proudit přes jižní hranici Maďarska stovky tisíc žadatelů o azyl, původem převážně ze Sýrie, Afganistánu, Kosova a Iráku, přičemž cílem většiny z nich bylo dostat se do Německa. Maďarsko se tak stalo důležitou tranzitní zemí na hranici Schengenského prostoru pro ty migranty, kteří se do Evropy vydali balkánskou migrační trasou.⁵⁵ První větší množství žadatelů o azyl do Maďarska přišlo již v zimě roku 2014, situace eskalovala v roce 2015, kdy úřady zaregistrovaly více než 177 tisíc žádostí o azyl (viz. Příloha č. 3).⁵⁶

András Kováts, ředitel organizace *Menedék*, považuje rok 2015 za přelomový v přístupu k neziskovým organizacím v Maďarsku: „Řekl bych, že za prvních pět let, mezi lety 2010 a 2015, jsme v prostředí pro naše každodenní fungování nepozorovali mnoho změn. [...] Velké změny začaly v roce 2015, kdy si Orbán zvolil za hlavní téma své politické komunikace migrační krizi,“ kterou využil k vyostření rétorických výpadů proti neziskovým organizacím.⁵⁷

To časově zapadá do doby, kdy *Fidesz* v lednu roku 2015 ztrácel podporu obyvatelstva a vedení se snažilo vývoj různými taktikami zvrátit. Orbán zvolil strategii strachu z přistěhovalců, zprvu varoval zejména před ekonomickými migranty a všechny, kdo překračují hranice, se snažil vykreslit jako zločince. V dubnu a květnu 2015 vláda provedla průzkum veřejného mínění, který měl prokázat znepokojení populace nad migrací.

⁵³ The Hungarian Helsinki Committee, „Timeline“, 11–15.

⁵⁴ Raemdonck, Crespi a Laval, *Hungary: Democracy under threat*, 42.

⁵⁵ Timmer a Docka-Filipek, „Enemies of the Nation“, 43.

⁵⁶ Daniel Gyollai, *Hungary – Legal and Policy Framework of Migration Governance* (Glasgow Caledonian University, 2018), 7.

⁵⁷ András Kováts (organizace *Menedék*), v osobním rozhovoru s autorkou, 3. dubna 2020 (nepublikované interview).

Výsledky průzkumu byly následně použity k ospravedlnění celostátní protiimigrační billboardové kampaně varující nově příchozí před obsazením pracovních míst na úkor místního obyvatelstva.⁵⁸ Jelikož ale byly vzkazy na billboardech v maďarštině, je zřejmé, že zacíleny byly spíše na maďarskou veřejnost.⁵⁹

V září roku 2015 odmítání imigrace vyvrcholilo stavbou plotu na maďarsko-srbské hranici, který byl postupně prodloužen i podél hranic s Chorvatskem.⁶⁰ Maďarsko a další země Visegrádské čtyřky obecně patří v Evropské unii mezi nejvíce odmítavé země, co se týče přijímání a integrace uprchlíků. Když se Evropská unie v roce 2016 pokusila zavést kvóty pro jejich rozdělení mezi jednotlivé země, Maďarsko, Slovensko, Česká republika (a Rumunsko) se postavily proti tomuto rozhodnutí.⁶¹

Protiimigrační a xenofobní nálady vláda začala využívat k útokům na občanská sdružení. Přední humanitární a lidskoprávní organizace byly obviňovány ze spolupráce s převaděči, nazývány „pull faktorem“ pro nelegální migranty a ohrožením pro národní bezpečnost. Vláda se proto začala pokoušet o omezení aktivit občanských sdružení prostřednictvím nových zákonů a politik týkajících se žadatelů o azyl a migrantů. Prvním byla v září 2015 změna v maďarském trestním zákoníku, pomocí které byla rozšířena definice pašování migrantů a souvisejících trestných činů⁶², došlo ke zpřísnění trestů za napomáhání vstupu,⁶³ změny zavedly nové druhy trestných činů za účelem kriminalizace migrantů a těch, kteří obhajují jejich práva, byly definovány podmínky, za kterých může dojít ke zpřísnění trestu za přešůpek, například účastí na občanských nepokojích.⁶⁴ Tyto změny byly později doplněny dalšími zákony jako „Lex NGO“ nebo „Stop Soros“. Vláda tedy k útokům na nevládní organizace užívala jak protiimigrační rétoriku, tak i právní prostředky, to ale nekorespondovalo s její následnou migrační politikou.

Maďarsko podle údajů Rady pro lidská práva (UNHRC) v roce 2017 přijalo 1291 žadatelů o azyl, což je téměř stejný počet, jaký zemi ukládaly kvóty Evropské unie.⁶⁵ Podle

⁵⁸ Timmer a Docka-Filipek, „Enemies of the Nation“, 49.

⁵⁹ Andria Timmer, et al., „A tale of two paranoids: a critical analysis of the use of the paranoid style and public secrecy by Donald Trump and Viktor Orbán“, *Secrecy and Society* 1.2 (2018): 39–40.

⁶⁰ Gyollai, *Hungary – Legal and Policy Framework*, 8.

⁶¹ Lenka Bustikova a Petra Guasti, "The illiberal turn or swerve in Central Europe?", *Politics and Governance* 5.4 (2017): 171, <http://dx.doi.org/10.17645/pag.v5i4.1156>.

⁶² Sergio Carrera et al., *Fit for purpose? The Facilitation Directive and the criminalisation of humanitarian assistance to irregular migrants: 2018 Update*, CEPS Special Report (2018): 61.

⁶³ Trestní zákoník z roku 2012, zákon C, Paragraf 353, odst. 2.

⁶⁴ Carrera et al., *Fit for purpose?*, 61.

⁶⁵ „Maďarská opozice chce vyšetřit příchod 1300 migrantů, které v tichosti přijala vláda“, *ČT 24*, 24. ledna 2018, <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2371939-madarska-opozice-chce-vysetrit-prichod-1300-migrantu-ktere-v-tichosti-prijala-vlada> (staženo 7. listopadu 2020).

vládní propagandy ale uzavření hranic a zavedení protiimigračních opatření vedlo k úspěšnému udržení cizinců za hranicemi a toto téma se stalo zásadním i během parlamentních voleb v roce 2018, kdy Orbán v jednom ze svých proslovů během předvolební kampaně prohlásil: „Chtějí nám naši zemi vzít. Ne jedním tahem pera jako před 100 lety v Trianonu, ale během několika desetiletí. Budeme nuceni vzdát se země ve prospěch cizích lidí, kteří nerespektují naše zákony a naši kulturu. Chtějí, abychom tu od nynějška nežili my a naši potomci, ale někdo jiný.“⁶⁶

Tím, jak se počet žadatelů o azyl začal postupně snižovat (viz. Příloha č. 3), ztrácela vládní propaganda viditelný aspekt, o který se mohla opřít. Zaměřila se proto na nevládní a humanitární organizace, které se zabývají buď přímou pomocí uprchlíkům a migrantům nebo jsou ze své podstaty empatické vůči jejich nepříznivé situaci.⁶⁷

2.3 Pokračování kampaně proti neziskovým organizacím financovaným ze zahraničí

Obnovení kampaně zaměřené proti neziskovým organizacím korespondovalo s Orbánovým projevem o stavu národa, ve kterém mezi své priority pro rok 2017 zahrnul mimo jiné obranu Maďarska proti migraci a zvýšené aktivitě mezinárodních organizací. V projevu tvrdil, že „se zahraniční financování tajně používá k ovlivňování maďarské politiky. [...] Nemluvíme o nevládních organizacích bojujících za prosazování důležité věci, ale o placených aktivistech z mezinárodních organizací a jejich poboček v Maďarsku.“ Deklaroval také, že „organizace George Sorose neúnavně pracují na přivedení stovek tisíc migrantů do Evropy.“⁶⁸ V rámci řešení definovaných problémů vláda uspořádala národní konzultaci o nevládních organizacích, billboardovou kampaní očerňující Sorose a s ním spojené organizace a představila návrh zákona, přijatý v červnu 2017.⁶⁹

Národní konzultace nebo průzkumy jsou marketingovou kampaní založenu na zasílání dotazníků domácnostem jménem maďarské vlády. Bývají doprovázené billboardovou kampaní a podporované médii ovládanými stranou *Fidesz*. Výsledky

⁶⁶ „Viktor Orbán’s ceremonial speech on the 170th anniversary of the Hungarian Revolution of 1848“, *Visegrad Post*, 19. března 2018, <https://visegradpost.com/en/2018/03/19/viktor-orbans-ceremonial-speech-on-the-170th-anniversary-of-the-hungarian-revolution-of-1848-full-speech/> (staženo 7. listopadu 2020).

⁶⁷ Timmer a Docka-Filipek, „Enemies of the Nation“, 50.

⁶⁸ „Prime Minister Viktor Orbán’s State of the Nation Address“, *About Hungary*, 13. února 2017, <http://abouthungary.hu/speeches-and-remarks/prime-minister-viktor-orbans-state-of-the-nation-address-full-text-in-english> (staženo 10. ledna 2021).

⁶⁹ Timmer a Docka-Filipek, „Enemies of the Nation“, 51.

konzultací nejsou veřejné a otázky, které zjišťují názor lidí na určité téma, jsou spíše rétorické. Bývají kritizovány za svůj tendenční charakter i za to, že jsou součástí úsilí vládní strany *Fidesz* stanovit si vlastní politickou agendu na náklady daňových poplatníků. Kampaně proti Sorosovi a „Sorosově plánu“ byla v pořadí sedmou kampaní tohoto druhu, kterou Orbánova vláda uskutečnila od roku 2010.⁷⁰

Tvrzení o existenci „Sorosova plánu“ vychází z článku z roku 2015, ve kterém Soros představil šest bodů pro řešení migrační krize, z nichž jeden uvádí, že EU musí přijmout nejméně milion žadatelů o azyl ročně.⁷¹ Podle maďarské vlády je cílem tohoto plánu „naředění“ ostatních národů na kontinentu a má být prováděn Evropskou komisí, která trestá jakýkoli národ, který nepřijímá migranty. Součástí průzkumu byla také informace, že „cílem ‚Sorosova plánu‘ je zatlačit evropské jazyky a kulturu do pozadí, aby k integraci nelegálních přistěhovalců došlo mnohem rychleji.“⁷² Podobná konzultace proběhla v dubnu 2017 a některá tvrzení se týkala neziskových organizací. Například uváděla, že stále více organizací podporovaných ze zahraničí působí v Maďarsku a jejich účelem je netransparentním způsobem zasahovat do vnitřních záležitostí země.⁷³

V červnu 2017 byl přijat další zákon upravující fungování neziskových organizací – zákon o transparentnosti organizací financovaných ze zahraničí, známý pod názvem „Lex NGO“. Zákon se nevztahuje na všechny typy uskupení se statutem sdružení nebo nevládní organizace, výjimku mají náboženská nebo sportovní sdružení. Podle zákona jsou všechny ostatní organizace občanské společnosti povinné se zaregistrovat jako organizace financované ze zahraničí, pokud získávají nejméně 7,2 milionu forintů (přibližně 530 tisíc Kč) ročně ze zahraničních zdrojů. Kromě toho zákon vyžaduje, aby organizace zveřejňovaly online podrobné informace o svých finančních zdrojích a ve všech publikacích, výstupech své činnosti a na webových stránkách uváděly, že se jedná o organizaci financovanou ze zahraničí.⁷⁴

⁷⁰ „National Consultation’ Campaigns in Hungary“, Friedrich Naumann Foundation, 23. listopadu 2017, <https://fnf-europe.org/2017/11/23/national-consultation-campaigns-in-hungary/> (staženo 10. ledna 2021).

⁷¹ George Soros, „Rebuilding the Asylum System“, Project Syndicate, 26. září 2015, <https://www.project-syndicate.org/commentary/rebuilding-refugee-asylum-system-by-george-soros-2015-09> (staženo 18. dubna 2021).

⁷² Eszter Zalan, „Orban stokes up his voters with anti-Soros ‘consultation‘“, *EUobserver*, 22. listopadu 2017, <https://euobserver.com/beyond-brussels/139965> (staženo 10. ledna 2021).

⁷³ „Stop Brussels’: European Commission responds to Hungarian national consultation“, European Commission, 27. dubna 2017, https://ec.europa.eu/info/publications/stop-brussels-european-commission-responds-hungarian-national-consultation_en (staženo 10. ledna 2021).

⁷⁴ Carrera et al., *Fit for purpose?*, 62.

Tato podmínka pro fungování organizací již ale byla stanovena v legislativě z roku 2011, podle které jsou nevládní organizace povinné uvádět své zdroje financování a podrobovat se auditu. Končným důsledkem zákona je, že vytváří nadbytečnou administrativní bariéru pro organizace a je součástí vládních snah zdiskreditovat jejich práci.⁷⁵ Povinné označení organizace jako financované ze zahraničí vychází z předpokladu, že tento typ financování umožňuje zahraničním zájmovým skupinám prosazovat vlastní zájmy na úkor veřejného zájmu Maďarska. Předpoklad je uveden v preambuli a zdůvodnění návržení zákona.⁷⁶

Legislativa „Lex NGO“ byla kritizována několika mezinárodními a regionálními orgány z oblasti lidských práv, například Komisařkou pro lidská práva Rady Evropy nebo Benátskou komisí.⁷⁷ V prosinci 2017 zahájila Evropská komise proti Maďarsku právní řízení kvůli nesplnění povinností plynoucích z ustanovení Smlouvy o volném pohybu kapitálu z důvodu nepřímé diskriminace a nepřiměřenosti omezování darů ze zahraničí určených organizacím občanské společnosti. Dále také z důvodu porušení práv stanovených v Listině základních práv Evropské unie a pravidel mezinárodního práva.⁷⁸

András Kováts se k období mezi lety 2017–2018 vyjadřuje takto: „pocívali jsme rostoucí nedůvěru společnosti, byli jsme často terčem provládních médií, vládní komunikace, ale co se týkalo každodenní činnosti, jako spolupráce s policií a migračními úřady, byla stále stejná. K zásadní změně došlo na začátku roku 2018, kdy vláda přerušila veškeré financování z EU, které vedlo přes vládní orgány, obvykle přes ministerstvo vnitra (viz. dále). Uvedla, že žádná nevládní organizace podporující migranty nemůže být partnerem jakéhokoli vládního úřadu. To bylo v roce, kdy se diskutovalo o legislativním balíčku ‚Stop Soros‘, který schválil parlament, tehdy jsme znovu pocítili velmi silný tlak ze strany vlády i veřejnosti.“⁷⁹

Azylový, migrační a integrační fond (AMIF) byl zřízen Evropskou unií v dubnu roku 2014 s cílem přispět k efektivnímu řízení migračních toků a k vývoji a implementaci

⁷⁵ Timmer a Docka-Filipek, „Enemies of the Nation“, 51.

⁷⁶ „A short analysis of the proposed Hungarian Bill on foreign-funded non-governmental organizations“, Hungarian Helsinki Committee and the Hungarian Civil Liberties Union, 11. dubna 2017, <https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/NGO-Bill-HU-short-analysis-0411-final.pdf> (staženo 10. ledna 2021).

⁷⁷ Carrera et al., *Fit for purpose?*, 63.

⁷⁸ „Prosincové případy nesplnění povinnosti: hlavní rozhodnutí“, Oficiální internetová stránka EU, 7. prosince 2017, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/CS/MEMO_17_4767 (staženo 10. ledna 2021).

⁷⁹ András Kováts (organizace Menedék), v osobním rozhovoru s autorkou, 3. dubna 2020 (nepublikované interview).

společného přístupu států EU k poskytování azylu a přistěhovalectví, a to pomocí finanční asistence.⁸⁰ Mezi národní integrační priority Maďarska v rámci naplňování cílů tohoto fondu patřil rozvoj integrační strategie, na lokální úrovni pak usnadnění přístupu na pracovní trh státním příslušníkům třetích zemí, zlepšení jejich image a podporu mezikulturního dialogu. Kvůli částečnému pozastavení národního programu AMIF však od července 2018 není financování související s integrací k dispozici.⁸¹

Přístup organizací občanské společnosti k prostředkům z fondu je od té doby komplikovaný konkrétně tím, že se Maďarsko rozhodlo neposkytovat 25% spolufinancování potřebné k implementaci jakékoli iniciativy financované z AMIF prostřednictvím národních programů. Organizace si proto musí financování takové iniciativy zajistit samostatně. Pokud by se organizaci podařilo získat 25% spolufinancování, pak si maďarská vláda vyhrazuje právo vykonávat finanční kontrolu nad tímto úspěšným příjemcem prostředků z AMIF.⁸² Čerpání financí z fondu je podmíněno tím, že nevládní organizace dají ministerstvu vnitra povolení k výběru peněz z bankovního účtu organizace kdykoli během období realizace projektu i po něm. To znemožňuje finanční, politickou i provozní nezávislost na ministerstvu vnitra jakékoli nevládní organizace financované z EU. Cílem této neochoty poskytnout spolufinancování AMIF, stejně jako přijetí zákony „Lex NGO“, je pravděpodobně šíření nedůvěry ve financování ze zahraničí v rámci maďarské společnosti.⁸³

3. Legislativa „Stop Soros“

Vyvrcholením procesu, který byl zahájen změnami v maďarském trestním zákoníku, dále pokračoval přijetím zákona „Lex NGO“ a získáním kontroly nad nevládními organizacemi prostřednictvím mechanismu financování AMIF Evropské unie, bylo přijetí legislativy v podobě návrhu pojmenované jako balíček „Stop Soros“.⁸⁴ Dne 13. února 2018 ho předložil maďarský místopředseda vlády Zsolt Semjén a v maďarském parlamentu ho představil Antal Rogán, který je politikem strany *Fidesz* a jako člen Orbánova kabinetu je odpovědný za

⁸⁰ Rachel Westerby, *Follow the Money. Assessing the use of EU Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF) funding at national level*, UNHCR a ECRE (2018): 12.

⁸¹ „Governance of Migrant Integration in Hungary“, An official EU website, <https://ec.europa.eu/migrant-integration/governance/hungary> (staženo 23. ledna 2021).

⁸² Rachel Westerby, *Follow the Money*, 41.

⁸³ Carrera et al., *Fit for purpose?*, 63.

⁸⁴ *Ibid.*, 64.

vládní komunikaci.⁸⁵ Název vychází ze skutečnosti, že legislativa má vliv na řadu organizací financovaných *Open Society Foundations* George Sorose.⁸⁶

20. června 2018 byl ale parlamentem schválen velmi odlišný návrh, který na poslední chvíli (29. května) nahradil původní balíček a v platnost vstoupil 1. července jako zákon č. VI z roku 2018, o změně některých zákonů v souvislosti s opatřeními proti ilegálnímu přistěhovalectví (T/333). Spolu s tím proběhla také novelizace základního zákona (zákon T/332) a byla zavedena zvláštní daň z podpory migrace.⁸⁷ Vláda tedy během 4 měsíců předložila dva velmi odlišné návrhy zákona. Původní verze k omezení práce organizací použila administrativní opatření v podobě licence pro organizace pracující s migrací a 25% daně na financování ze zahraničí. Ve finální verzi je zvolen jiný přístup na základě trestního práva. Zvláštní daň byla do daňového řádu opětovně přidána 19. června pomocí pozměňovacího návrhu, který se místo na zahraničního financování vztahuje na „činnosti na podporu imigrace“.⁸⁸

3.2 Zákon č. VI z roku 2018

Zákon č. VI z roku 2018 obsahuje rozsáhlé změny maďarských právních předpisů týkajících se například policie, volného pohybu osob, státní hranice, azylu a změny v trestním zákoníku. Novela trestního zákona (§ 353/A) zavedla trestný čin „podpory a usnadňování nelegální migrace“. Takového činu se podle zákona dopouští ten, kdo provádí organizační činnosti s cílem umožnit zahájení azylového řízení v Maďarsku s osobou, která nebyla pronásledována v zemi svého původu, v zemi svého obvyklého bydliště, nebo v zemi, přes kterou do Maďarska dorazila, a to z rasových, národnostních, politických a náboženských důvodů nebo z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině, nebo pokud její obavy z pronásledování nejsou opodstatněné. Činu se také dopouští ten, kdo provádí organizační činnosti s cílem získání povolení k pobytu tou osobou, která vstupuje do Maďarska nelegálně nebo v zemi nelegálně pobývá.⁸⁹ Podle maďarského státního tajemníka Csaby Dömötöra mohou být zrušeny ty organizace, které usilují o obranu práv migrantů a pomáhají

⁸⁵ Tamás Boros, „The Hungarian Stop Soros Act: Why does the government fight human rights organisations?“, Friedrich-Ebert-Stiftung, 2018, <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/14205.pdf> (staženo 23. ledna 2021): 2.

⁸⁶ Carrera et al., *Fit for purpose?*, 143.

⁸⁷ Venice Commission a OSCE/ODIHR, *Joint Opinion on the provisions of the so-called “Stop Soros” draft legislative package which directly affect NGOs*, Council of Europe (Strasbourg, 2018): 4.

⁸⁸ Open Society Foundations, *Legal Analysis of Hungary's anti-NGO Bill* (New York, 2018): 3.

⁸⁹ Zákon č. VI z roku 2018, o změně některých zákonů v souvislosti s opatřeními proti ilegálnímu přistěhovalectví (T/333), 6.

jim se získáním povolení k pobytu.⁹⁰ Individuální trestní odpovědnost pracovníka neziskové organizace a odpovědnost právnické osoby se nerozlišují a právním důsledkem odsouzení člena organizace podle článku 353/A může být to, že by nevládní organizace jako taková mohla být uzavřena na základě zákona č. CIV z roku 2001.⁹¹ Pokud k „podpoře ilegální migrace“ dochází poskytováním finančních prostředků nebo v rámci pravidelných aktivit, trestem může být i roční vězení. Trest odnětí svobody může být uložen i tehdy, pokud je trestný čin spáchán pro finanční zisk, podpora je poskytována více než jedné osobě nebo k činu dochází v osmikilometrovém příhraničním pásmu Maďarska. Pro účely tohoto zákona je za organizační aktivity s výše uvedenými cíli považováno to, když:⁹²

- 1) osoba organizuje monitorování vnějších hranic Maďarska,
- 2) připravuje nebo distribuuje informační materiály nebo je objednatelem takové činnosti,
- 3) buduje nebo provozuje síť.

Pokud se někdo dopustí trestných činů jako pašování lidí, nedovolené překročení hranic, poškození hraniční bariéry, zabránění stavebních prací na hraniční bariéře, napomáhání nelegálnímu pobytu nebo podpoře nelegální migrace definované výše, soud může rozhodnout o vykázaní takové osoby z osmikilometrového hraničního pásma. Pokud je pachatelem cizí státní příslušník, může být vyhoštěn ze země.⁹³

3.3 Sedmá novela základního zákona

Odůvodnění schválení sedmé novely základního zákona je shrnuto v obecných úvahách připojených k tomuto zákonu, podle kterých masová imigrace a aktivity proimigračních sil ohrožují národní suverenitu Maďarska. Ohrožení bezpečnosti země a trvalou změnu v populaci a kultuře země by způsobil záměr Bruselu zavést povinné imigrační kvóty. Maďarská vláda proto předložila parlamentu novelu základního zákona, jejímž cílem je chránit národní suverenitu a zakázat usazování cizích populací v zemi. Zákon mimo jiné uvádí, že nemaďarští občané, přicházející na území Maďarska prostřednictvím tzv. bezpečné

⁹⁰ ČT 24, „Za letáky či jídlo pro migranty vězení“.

⁹¹ Venice Commission a OSCE/ODIHR, *Joint Opinion on the provisions*, 25–26.

⁹² Zákon č. VI z roku 2018, o změně některých zákonů v souvislosti s opatřeními proti ilegálnímu přistěhovalectví (T/333), 6.

⁹³ *Ibid.*, 2–11.

třetí země, by neměli mít nárok na azyl.⁹⁴ Vláda zároveň zastává názor, že Maďarsko je obklopeno pouze bezpečnými třetími zeměmi (s výjimkou Ukrajiny).⁹⁵

3.4 § 253 o zvláštní dani z podpory migrace

Dne 20. července 2018 přijal maďarský parlament úpravu zákona č. XLI z roku 2018, která se týká zvláštní daně z podpory migrace (§ 253). Tento zákon vstoupil v platnost 25. srpna 2018. Podle zákona finanční podpora činnosti podporující imigraci prováděné v Maďarsku nebo finanční podpora organizace se sídlem v Maďarsku, která provádí činnost podporující imigraci, podléhá zvláštní dani z migrace ve výši 25 %. Mezi činnosti podporující imigraci je zařazena jakákoli aktivita, program nebo akce, která je přímo nebo nepřímo zaměřena na podporu přistěhovalectví a která je realizována v rámci:⁹⁶

- 1) provádění mediálních kampaní a mediálních seminářů a účasti na těchto činnostech,
- 2) organizování vzdělávání,
- 3) budování a provozování sítí,
- 4) propagandistických aktivit, které vykreslují imigraci v pozitivním světle.

Příjmy z této finanční povinnosti mají být převedeny do státního rozpočtu a použity na opatření spojená s ochranou hranic.⁹⁷ Uvedeným účelem zavedení daně je, aby ty organizace, které svými aktivitami údajně přispívají k růstu imigrace, sdílely náklady s ní spojené.⁹⁸

3.5 Diskuse ohledně přijetí zákonů

Diskuse v parlamentu ohledně legislativního balíčku „Stop Soros“ začala již v únoru 2018. Vláda ale uvedla, že chce o jeho přijetí hlasovat až po parlamentních volbách, které byly naplánované na 8. dubna 2018. Důvodem byl fakt, že vládní koalice složená ze strany *Fidesz* a KDNP neměla dvoutřetinovou „supervětšinu“ nezbytnou pro schválení legislativy.⁹⁹

⁹⁴ Zákon č. T/332, Sedmá novela maďarského základního zákona, 2–4.

⁹⁵ Boros, „The Hungarian Stop Soros Act“, 1.

⁹⁶ Zákon XLI z roku 2018 upravující některé daňové zákony a další související právní předpisy a o zvláštní dani z podpory migrace, Paragraf 253 o zvláštní dani z migrace, 2–3.

⁹⁷ *Ibid.*

⁹⁸ Mijatović, *Report following her visit to Hungary*, 18. Ke stejné problematice: Venice Commission a OSCE/ODIHR, *Joint opinion on Section 253 on the Special Immigration Tax of Act XLI of 20 July 2018 Amending Certain Tax Laws and Other Related Laws and on the Immigration Tax*, Council of Europe (Strasbourg, 2018): 4.

⁹⁹ Boros, „The Hungarian Stop Soros Act“, 2.

Některé slogany, které byly součástí předvolební kampaně strany *Fidesz*, vyzývaly občany, aby šli volit a zajistili tak přijetí legislativního balíčku. Tento fakt ukazuje, že zákony byly součástí komunikační kampaně vlády¹⁰⁰. Krátce po volbách Orbán uvedl, že své vítězství, kterým ústavní většinu v parlamentu získal, považuje za mandát chránit zemi před cizími kulturami a zbavit zemi těch, kdo by se proti tomuto cíli postavili. Prohlásil, že Maďaři si tímto zvolili nejdůležitější témata: imigraci a národní bezpečnost.¹⁰¹ Předseda pozorovatelská mise Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) Douglas Wake uvedl, že volby necharakterizoval rovný přístup všech účastníků. Mise volby sice označila za svobodné, ale rovněž upozornila na nepřátelskou a zstrašující rétoriku kampaně, omezený prostor pro věcnou debatu, omezenou schopnost voličů činit informované rozhodnutí, překrývání vládní informační kampaně s kampaní vládnoucí koalice a jasné zvýhodňování koalice ze strany veřejných médií.¹⁰²

Potřeba nové legislativy byla vládnoucími stranami a premiérem Orbánem zdůvodněna tím, že migrace je útokem na křesťanské hodnoty a potenciální hrozbou pro západní civilizaci. V dlouhodobém měřítku by vedla k vymýcení maďarských hodnot, šíření kriminality a terorismu a v konečném důsledku k dobytí Maďarska muslimy. Politici vládních stran považují dosavadní migrační politiku západních zemí za neúspěšnou a domnívají se, že řešením není uprchlíky přijímat, ale udržet je za hranicemi Evropy a pomáhat jim v jejich domovských zemích. Veškeré aktivity, které se neslučují s oficiální maďarskou politikou, proto považují za nebezpečné.¹⁰³

Obecné odůvodnění zákona č. VI z roku 2018 se odvolává na výsledky referenda v roce 2016, ve kterém byly odmítnuty povinné kvóty, na výsledky dubnových voleb a národních konzultací z předešlých let, kterými se chce maďarská vláda řídit. V textu jsou přijaté zákony opět nazývány jako balíček „Stop Soros“, díky němuž má být organizování nelegální imigrace trestné a má zabránit tomu, aby se Maďarsko stalo migrační zemí.¹⁰⁴ Stanovisko vydané Benátskou komisí a Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) poukazuje na to, že dle názvu

¹⁰⁰ János Kárpáti, „„Stop Soros’: A Fake Governmental Legislation Proposal“, *4liberty.eu review* č. 8 (2018): 95.

¹⁰¹ Timmer a Docka-Filipek, „Enemies of the Nation“, 42.

¹⁰² „International observers raise concerns over Hungary election“, *Politico*, 9. dubna 2018, <https://www.politico.eu/article/osce-observers-raise-concerns-over-hungary-election-viktor-orban-fidesz/> (staženo 21. února 2021).

¹⁰³ Boros, „The Hungarian Stop Soros Act“, 2.

¹⁰⁴ Zákon č. VI z roku 2018, o změně některých zákonů v souvislosti s opatřeními proti ilegálnímu přistěhovalectví (T/333), 8.

balíčku, který je v odůvodnění použit, lze legislativu považovat jako zaměřenou na jednotlivce, což je z hlediska zásad právního státu problematické. Zákony by se měly podle zásady rovnosti před zákonem vztahovat na všechny osoby stejně.¹⁰⁵

Komisařka Rady Evropy pro lidská práva Dunja Mijatović 1. června vyzvala maďarské orgány, aby zákon „Stop Soros“ neschvalovaly, zdržely se opatření, která stigmatizují nebo znevýhodňují neziskové organizace působící v oblasti migrace a aby dodržovaly své mezinárodní závazky na poli lidských práv.¹⁰⁶ Ve stejný den uvedl ministr zahraničí Szijjártó, že vláda odmítá výzvu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky ke stažení zákona. Reagoval tak na kritiku OSN, že zákon značně omezí nevládní organizace a soukromé osoby v jejich snaze pomáhat uprchlíkům a žadatelům o azyl. Podle ministra Szijjártó maďarská vláda odmítá tvrzení, že migrace je základní lidské právo.¹⁰⁷

Po přijetí nové legislativy v červnu 2018 některá média předpokládala, že zákony omezí schopnost neziskových organizací jednat v rámci azylových případů a dají vládě mimořádné pravomoci k uvěznění jejích politických oponentů.¹⁰⁸ V únoru téhož roku se objevovaly také spekulace, že legislativa umožní regulovat nebo i zakázat činnost neziskových organizací, které pomáhají migrantům.¹⁰⁹

3.6 Dopady zákonů na neziskový sektor a jejich kritika

Legislativní balíček „Stop Soros“ byl kritizován jak zástupci neziskového sektoru v Maďarsku, tak i nadnárodními orgány a mezinárodními organizacemi jako Evropská komise, Benátská komise pro otázky ústavního práva Rady Evropy a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě.

¹⁰⁵ Venice Commission a OSCE/ODIHR, *Joint Opinion on the provisions*, 16.

¹⁰⁶ „Hungary: Commissioner concerned at further planned barriers to the work of NGOs assisting migrants“, Council of Europe, 1. června 2018, <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/hungary-commissioner-concerned-at-further-planned-barriers-to-the-work-of-ngos-assisting-migrants> (staženo 14. března 2021).

¹⁰⁷ „Hungary’s FM: The government rejects the UNHCR’s ‘outrageous’ call for the withdrawal of the ‘Stop Soros’ package“, About Hungary, 1. června 2018, <http://abouthungary.hu/news-in-brief/hungarys-fm-the-government-rejects-the-unhcrs-outrageous-call-for-the-withdrawal-of-the-stop-soros-package/> (staženo 14. března 2021).

¹⁰⁸ „Hungary passes anti-immigrant 'Stop Soros' laws“, *The Guardian*, 20. června 2018, <https://www.theguardian.com/world/2018/jun/20/hungary-passes-anti-immigrant-stop-soros-laws> (staženo 16. března 2021). a „Hungary just passed a ‘Stop Soros’ law that makes it illegal to help undocumented migrants“, *Vox*, 22. června 2018, <https://www.vox.com/policy-and-politics/2018/6/22/17493070/hungary-stop-soros-orban> (staženo 16. března 2021).

¹⁰⁹ „Maďarsko řeší omezení nevládních organizací. Ty, které pomáhají migrantům, by mohlo zakázat“, *ČT 24*, 21. února 2018, <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2397205-madarsko-resi-omezeni-nevladnich-organizaci-ty-ktere-pomahaji-migrantum-mohlo-zakazat> (staženo 5. dubna 2021).

Důvodem kritiky ze zahraničí není to, že legislativa má být prostředkem boje proti nelegální migraci, jak je uvedeno v obecném odůvodnění zákona č. VI z roku 2018. Státy Evropské unie jsou naopak povinné se o potírání nelegální migrace snažit. Důvodem kritiky je, že takovým prostředkem není a může být spíše příčinou prohloubení problémů spojených s migrací.¹¹⁰ Nelegální překročení hranice a napomáhání při něm jsou jednání, která byla v Maďarsku trestná již před zavedením zákonů. Trestní zákoník obsahuje standardní ustanovení, která kriminalizují pašování nelegálních přistěhovalců (§ 353) a napomáhání neoprávněnému pobytu (§ 354).¹¹¹

Legislativa staví mimo zákon činnost pracovníků neziskových organizací asistujících migrantům, kteří o azyl žádají neoprávněně. V rámci azylového řízení tito lidé pomáhají nově příchozím například s administrativními úkony,¹¹² v blízkosti hranic také působí lidé, kteří zajišťují humanitární pomoc. Průběh řízení nebývá snadný a nelze předvídat, jestli žadatel uspěje. Není tudíž možné odlišit legální a ilegální migranty při jejich příchodu do země, jak zákon předpokládá. Zda bude osobě azyl udělen, je věcí rozhodnutí státu, nikoli pracovníka neziskové organizace. Pomocné aktivity vůči migrantům by měl standardně zajišťovat stát. Vzhledem k nepopularitě migrační agendy v posledních letech tak činit nechce a velkou část těchto aktivit vykonávají právě neziskové organizace.¹¹³ Ustanovení trestního zákona by mohlo kvůli sankcím vést k ponechání migrantů bez zajištěných základních služeb, čímž vzniká riziko ohrožení bezpečnosti v Maďarsku.¹¹⁴ Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) vyzval maďarskou vládu, aby balíček neschválila a uvedl, že legislativa odepře zásadní pomoc lidem, kteří jsou nuceni opustit své domovy, a posílí xenofobní nálady ve společnosti.¹¹⁵

Podání žádosti o azyl nebo povolení k pobytu není trestním činem a ani podpora osoby při takové aktivitě by neměla být trestána. Legislativa kriminalizuje činnosti, které jsou zcela legitimní a v demokratické společnosti nepostradatelné. To je v rozporu se

¹¹⁰ Veronika Bílková, „Proč vadí tažení maďarské vlády Stop Soros?“, Ústav mezinárodních vztahů Praha, 17. července 2018, <https://www.iir.cz/article/proc-vadi-tazeni-madarske-vlady-stop-soros> (staženo 27. února 2021).

¹¹¹ Venice Commission a OSCE/ODIHR, *Joint Opinion on the provisions*, 6.

¹¹² Oliver Adámek, „Vězení za psaní o uprchlících? Nový maďarský zákon nechápu ani právníci“, *Reflex*, 14. července 2018, <https://www.reflex.cz/clanek/komentare/88554/vezeni-za-psani-o-uprchlicich-novy-madarsky-zakon-nechapou-ani-pravnici.html> (staženo 27. února 2021).

¹¹³ Bílková, „Proč vadí tažení maďarské vlády Stop Soros?“.

¹¹⁴ Venice Commission a OSCE/ODIHR, *Joint Opinion on the provisions*, 25.

¹¹⁵ „UNHCR urges Hungary to withdraw draft law impacting refugees“, UNHCR, 29. května 2018, <https://www.unhcr.org/news/press/2018/5/5b0d71684/unhcr-urges-hungary-withdraw-draft-law-impacting-refugees.html> (staženo 21. února 2021).

svobodou sdružování a projevu neziskových organizací a může to připravit žadatele o azyl o přístup k informacím.¹¹⁶ Zúčastněné státy OBSE, včetně Maďarska, se přitom v Kodaňském dokumentu (1990) zavázaly zajistit, aby jednotlivcům bylo umožněno vykonávat právo na sdružování, včetně účasti v nevládních organizacích. V Istanbulském dokumentu (1999) státy slíbily, že budou posilovat schopnosti neziskových organizací přispívat k rozvoji občanské společnosti a dodržování základních lidských práv a svobod.¹¹⁷

Zákony kriminalizují jakoukoli organizační činnost vykonávanou za účelem usnadnění zahájení azylového řízení s osobami, které nemají na azyl nárok. Vládní koalici může zacílení normy na nepopulární skupiny přinést politické body, problém s nelegální migrací to ale reálně neřeší.¹¹⁸ Kromě toho, počty nově příchozích do Maďarska se od roku 2015 výrazně snížily (viz. Příloha č. 3). Za první 4 měsíce roku 2018 se jako žadatel o azyl v téměř desetimilionové zemi zaregistrovalo pouze 342 lidí, z nichž 279 azyl získalo.¹¹⁹

Právní předpis o zvláštní imigrační dani zákona č. XLI z roku 2018 se také zaměřuje na činnosti související s přistěhovalectvím. Ustanovení, které stanovuje trest odnětí svobody pro toho, kdo poskytuje materiální zdroje pro spáchání trestného činu definovaného v novele trestního zákona jako „usnadňování ilegální migrace“, může odrazovat finanční dárci organizací, které se tématem zabývají. Podle stanoviska Benátské komise a OBSE byla měla být daň zrušena, protože neoprávněně zasahuje do svobody projevu a sdružování a odrazování potenciálních dárců od podpory neziskových organizací představuje překážku pro udržitelné financování jejich fungování.¹²⁰

Právě z důvodu nedostatku financí nebo kvůli neudržitelnému financování několik organizací již dříve uzavřelo své kanceláře, ukončilo některé ze svých programů nebo propustilo zaměstnance.¹²¹ Doposud sice na základě zákona nedošlo k žádným finančním kontrolám či uložení sankcí, některé neziskové organizace byly ale maďarskými orgány finanční správy přizvány ke konzultaci ohledně nově zavedené imigrační daně.¹²² Mezi tyto organizace patří i *Menedék*, který se na podzim roku 2018 účastnil formálního slyšení na finančním úřadě. Žádného rozhodnutí ale na základě toho nebylo dosaženo a zaplacení daně

¹¹⁶ Mijatović, *Report following her visit to Hungary*, 21.

¹¹⁷ Venice Commission a OSCE/ODIHR, *Joint Opinion on the provisions*, 13.

¹¹⁸ Bílková, „Proč vadí tažení maďarské vlády Stop Soros?“,

¹¹⁹ „Kampaň ‚Stop Soros‘ pokračuje. Maďarský parlament schválil stejnojmenný balíček protiimigračních zákonů“, *Lidovky*, 20. června 2018, https://www.lidovky.cz/svet/kampan-stop-sorors-pokracuje-madarsky-parlament-schvalil-stejnojmenny-balicek-protiimigracnich-zakon.A180620_155444_In_zahranici_ele (staženo 21. února 2021).

¹²⁰ Venice Commission a OSCE/ODIHR, *Joint opinion on Section 253*, 5.

¹²¹ UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur*, 11.

¹²² Mijatović, *Report following her visit to Hungary*, 18.

nebylo požadováno. Podle Kovátse je patrné, že se nejedná o řádnou legislativu, spíše o nástroj komunikace. Vláda díky ní může tvrdit, že tím reguluje činnost organizací a může trestat jejich nežádoucí aktivity.¹²³ Nově zavedená daň byla sice jednou z položek státního rozpočtu pro rok 2020, částka uvedená pro tento konkrétní daňový výnos ale byla ve skutečnosti nulová a vláda tudíž s těmito příjmy dopředu ani nepočítala.¹²⁴

Legislativě „Stop Soros“ je také vytýkána vágnost. Podle organizace *Amnesty International* jsou v textu záměrně používány neurčité a dvojnásobné pojmy, což poskytuje prostor pro zneužití právních předpisů veřejnými činiteli.¹²⁵ Přímou v zákoně T/333 je uvedeno, že nelze přesně definovat trestné organizační činnosti, proto jsou uvedeny jejich nejtypičtější příklady s tím, že ustanovení má být ponecháno výkladu soudů.¹²⁶ Široce formulované ustanovení by mohlo zahrnovat prakticky jakoukoli činnost spojenou s migrací. To se neslučuje se zásadou právní jistoty a poskytuje příliš volný prostor pro zahájení stíhání.¹²⁷

V červenci 2019 se Evropská komise rozhodla kvůli legislativě obrátit na Soudní dvůr EU (ESD). Komise shledala, že právní předpisy jsou neslučitelné s právem EU z toho důvodu, že kriminalizují poskytování podpory žadatelům o azyl, omezují právo na azyl a zavádějí nové důvody nepřipustnosti pro žádosti o azyl.¹²⁸ Na konci února 2021 generální advokát ESD Athanasios Rantos vyzval soudce, aby rozhodli, že Maďarsko přijetím legislativy porušilo pravidla EU v oblasti azylové politiky. Jedná se o nezávazné stanovisko, ESD se jím ale často řídí.¹²⁹ Na maďarský ústavní soud se kvůli zákonům obrátila organizace *Amnesty International*. Krok zdůvodnila ve svém prohlášení tím, že považuje opatření za hrozbu pro svobodu projevu, sdružování a pokojné shromažďování. Na ústavní soud, ale i na Evropský soud pro lidská práva, se obrátila také nadace *Open Society Foundations*.¹³⁰

¹²³ András Kováts (organizace Menedék), v osobním rozhovoru s autorkou, 3. dubna 2020 (nepublikované interview).

¹²⁴ Zákon LXXI 2019 o státním rozpočtu Maďarska pro rok 2020.

¹²⁵ „Hungary: Amnesty launches legal challenge to shameful law on migration that targets civil society“, *Amnesty International*, 15. října 2018, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/10/hungary-amnesty-launches-legal-challenge-to-shameful-law-on-migration-that-targets-civil-society/> (staženo 28. února 2021).

¹²⁶ Zákon č. VI z roku 2018, o změně některých zákonů v souvislosti s opatřeními proti ilegálnímu přistěhovalectví (T/333), 11.

¹²⁷ Venice Commission a OSCE/ODIHR, *Joint Opinion on the provisions*, 18.

¹²⁸ „Commission takes Hungary to Court for criminalising activities in support of asylum seekers and opens new infringement for non-provision of food in transit zones“, *An official EU website*, 25. července 2018, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/MT/ip_19_4260 (staženo 5. března 2021).

¹²⁹ „EU top court advised to strike down Hungary's asylum policy“, *EUobserver*, <https://euobserver.com/democracy/151061> (staženo 5. března 2021).

¹³⁰ Judith Mischke, „Open Society takes Hungary to court over ‘Stop Soros’ law“, *Politico*, 24. září 2018, <https://www.politico.eu/article/open-society-takes-hungary-to-court-over-stop-george-soros-law-asylum-seekers-ej/> (staženo 28. února 2021).

Ústavní soud v nálezu ze dne 25. února 2019 potvrdil ústavnost paragrafu 353/A. Penalizovány ale podle něj nemohou být ty činnosti, které jsou zaměřeny na zmírnění utrpení lidí a na humanitární pomoc. Soud rovněž uvedl, že trestný čin lze spáchat pouze s plným vědomím protiprávního jednání podporovaných osob a že neexistence judikatury týkající se tohoto ustanovení neumožňuje určit, zda je právní úprava dostatečně přesná.¹³¹

Předmětem kritiky nebyl pouze obsah zákonů, ale také okolnosti, za kterých byly přijaty. Ve stanovisku vydaném Benátskou komisí a OBSE je uvedeno, že krátká doba mezi předložením finální verze balíčku a jeho schválením znemožnila zainteresovaným aktérům, včetně široké veřejnosti a expertů, zapojit se do detailnější diskuse ohledně legislativy. Zároveň dotčeným organizacím i jednotlivcům byla poskytnuta krátká doba na seznámení se s novými ustanoveními a přizpůsobení vlastního fungování.¹³²

Předložení návrhu legislativního balíčku bylo v květnu 2018 doprovázeno kampaní, v rámci které byl v maďarském provládním týdeníku *Figyelő* zveřejněn seznam více než 200 lidí. Podle týdeníku se jedná o příslušníky skupiny, kterou Orbán nazývá jako „žoldáky“ placené Sorosem za účelem svržení maďarské vlády.¹³³ Na seznamu byli například členové organizací jako *Amnesty International* a *Transparency International*, ochránci práv uprchlíků, investigativní novináři, učitelé a pracovníci Středoevropské univerzity (CEU).¹³⁴ Během léta 2018 proběhla také cílená kampaň zahrnující umístování nálepek na vchod sídel neziskových organizací, na kterých bylo uvedeno, že se jedná o „organizaci podporující nelegální migraci.“ Akce byla provedena vládní koaliční stranou KDNP a členy *Fidelitas*, mládežnické organizace strany *Fidesz*. Mezi takto „onálepkované“ organizace patřily *Amnesty International*, *Menedék* a Maďarský helsinský výbor.¹³⁵

Vedení kampaně, jejímž cílem je stigmatizovat nevládní organizace a aktivisty, společně s nepředvídatelným právním prostředím a vystavením právníků a pracovníků organizací možnosti trestního stíhání a odnětí svobody, vytváří tlak na aktéry občanské společnosti. Kvůli represivnějšímu politickému a právnímu prostředí opustila Budapešť nadace *Open Society Foundations* a v květnu 2018 se přesunula do Berlína. Rozhodla se tak

¹³¹ Rozhodnutí ústavního soudu 3/2019. (III. 7.) AB.

¹³² Venice Commission a OSCE/ODIHR, *Joint Opinion on the provisions*, 4.

¹³³ „Orbán Viktor a Kossuth Rádió ,180 perc’ című műsorában“, Cabinet Office of the Prime Minister, 30. března 2018, <https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-a-kossuth-radio-180-perc-cimu-musoraban-24/> (staženo 17. dubna 2021).

¹³⁴ Pablo Gorondi, „Pro-Orban magazine lists Hungarian investigative journalists and refugee advocates among 'mercenaries of Soros'“, *Independent*, 12. dubna 2018, <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/hungary-viktor-orban-magazine-list-journalists-refugee-george-soros-mercenaries-a8301806.html> (staženo 21. února 2021).

¹³⁵ Mijatović, *Report following her visit to Hungary*, 16.

na základě v té době připravovaných restrikcí v rámci balíčku „Stop Soros“.¹³⁶ Maďarskou pobočku *Amnesty International* v souvislosti s obavami před trestem a nejistotou, za jakých okolností bude nová legislativa využita, opustilo několik pracovníků.¹³⁷

Na základě výše uvedených důsledků lze říct, že zákon nenaplnuje účel, s jakým byl přijímán. Podle ředitele organizace *Menedék* nemají právní předpisy administrativní účinek: „Po podrobném přezkoumání znění zákona jsme dospěli k závěru, že tento neurčitě formulovaný dokument se nás netýká, pokračujeme tedy v tom, co jsme vždy dělali.“¹³⁸ Stejné rozhodnutí učinil i Maďarský helsinský výbor.¹³⁹

Účinek legislativy je tedy spíše normotvorný. Podle Kovátse „jde o to, že zákon byl vládou neustále interpretován jako něco, co je velmi silným opatřením pro regulaci a také pro kontrolu činnosti organizací, které dělají něco, co není pro vládu žádoucí a je podle ní v rozporu se zájmy maďarských občanů. Legislativa ve skutečnosti způsobila mnoho sociálních konfliktů a problémů s naší celkovou reputací a důvěryhodností jako aktéra občanské společnosti, kterého vládní strany neustále popisovaly jako jednu z organizací, které by měly být sankcionovány a potrestány těmito zákony.“¹⁴⁰ Podle komisařky Mijatović jsou přijatá opatření nepřiměřená a zbytečná. Orgány státní správy by měly uznat důležitost občanské společnosti pro pluralitní demokracii a vyvarovat se vedení negativních kampaní proti obráncům lidských práv.¹⁴¹

Z řady vyjádření vládních představitelů je patrné, že se nejedná pouze o komunikační nástroj připravený za účelem zisku podpory voličů. Zřejmě také vychází z jejich přesvědčení, že postupují správným směrem, když omezují organizace podle nich zneužívané zahraničními zájmy bez jakéhokoli mandátu od občanů a zasahující do vnitřní politiky a výsledků voleb.¹⁴² Vítězství ve volbách v roce 2018 považují za souhlas voličů

¹³⁶ „The Open Society Foundations to Close International Operations in Budapest“, Open Society Foundations, 15. května 2018, <https://www.opensocietyfoundations.org/newsroom/open-society-foundations-close-international-operations-budapest> (staženo 28. února 2021).

¹³⁷ *ČT 24*, „Za letáky či jídlo pro migranty vězení“.

¹³⁸ András Kováts (organizace *Menedék*), v osobním rozhovoru s autorkou, 3. dubna 2020 (nepublikované interview).

¹³⁹ András Léderer, (organizace Maďarský helsinský výbor), e-mailová zpráva adresovaná autorce, 29. ledna 2020.

¹⁴⁰ András Kováts (organizace *Menedék*), v osobním rozhovoru s autorkou, 3. dubna 2020 (nepublikované interview).

¹⁴¹ Mijatović, *Report following her visit to Hungary*, 21.

¹⁴² Zoltán Kovács, „Guess who else is concerned about foreign funding of NGOs“, *About Hungary*, 26. června 2017, <https://abouthungary.hu/blog/guess-who-else-is-concerned-about-foreign-funding-of-ngos> (staženo 18. dubna 2021).

s dosavadním postupem,¹⁴³ který je podpořen také stabilně vysokou podporou vládních stran.¹⁴⁴

Závěr

Legislativa „Stop Soros“ je dosavadním zakončením procesu, který začal změnami v trestním zákoníku v roce 2015, pokračoval schválením zákona „Lex NGO“ v roce 2017 a získáním kontroly nad nevládními organizacemi prostřednictvím mechanismu financování AMIF Evropské unie v roce 2018. Toto zužování prostoru pro fungování neziskových organizací pomocí omezujících právních předpisů je od roku 2013 v rámci vládní kampaně doprovázeno zastrašováním a veřejnou kritikou, stigmatizací v médiích, vyšetřováním a vytvářením překážek ve financování. Vývoj přístupu Maďarska k organizacím se v čase proměňoval v závislosti na okolnostech, například v souvislosti s migrační krizí, a aplikoval nové způsoby ve snaze znesnadnit působení neziskových organizací v zemi – například pomocí národních konzultací nebo billboardových kampaní.

„Stop Soros“ má dle oficiálního odůvodnění zabránit tomu, aby se Maďarsko stalo imigrační zemí. Ačkoli se předpokládalo, že legislativa zásadně omezí fungování neziskových organizací jejich trestáním za provádění aktivit v oblasti pomoci přistěhovalcům, reálné důsledky zákonů jsou jiné, neméně závažné a vychází ze samotné povahy právních ustanovení. Jejich vágnost vyvolává nejistotu, jaké aktivity mohou být ve skutečnosti trestány, část zákona se navíc snaží nesmyslně trestat činy proběhlé v budoucnosti, když kriminalizuje asistenci migrantům, kteří o azyl teprve žádají, přičemž o neoprávněnosti žádosti může být rozhodnuto až později. V zákonech jsou jako trestné definovány zcela legitimní aktivity nepostradatelné v demokratické společnosti, což je podle mnohých v rozporu se svobodou sdružování a projevu. Mezi tyto aktivity patří například příprava a distribuce informačních materiálů týkajících se migrace, provozování sítě dobrovolníků nebo poskytování pomoci žadatelům o azyl při výkonu jejich práva podat žádost o azyl.

Podle závěrů zpráv mezinárodních orgánů a jejich představitelů by měla být legislativa zrušena z důvodu její nadbytečnosti, nepřiměřenosti a neslučitelnosti s evropským i mezinárodním právem. Vládní požadavky na transparentní fungování

¹⁴³ Timmer a Docka-Filipek, „Enemies of the Nation“, 42.

¹⁴⁴ „Hungary – National parliament voting intention“, *Politico*, <https://www.politico.eu/europe-poll-of-polls/hungary/> (staženo 18. dubna 2021).

organizací ovlivňujících veřejné záležitosti jsou oprávněné, fungování organizací by mělo být jasně vymezené zákony a jednotlivé subjekty by měly splňovat podmínky, na základě kterých mohou být součástí neziskového sektoru. Nemělo by se ale jednat o přebytečné administrativní překážky. Nadbytečnost legislativy „Stop Soros“ lze pozorovat díky předchozí existenci zákonů, které trestají nelegální migraci a napomáhání při ní. Nejasný je zároveň i účel zákonů, které neplní oficiální odůvodnění, za kterým byly přijaty, ale zároveň mají kromě vystavení právníků a pracovníků neziskových organizací nebezpečí trestního stíhání a odnětí svobody několik vedlejších účinků, které omezují práci neziskových organizací. Komplikují zajištění udržitelného financování, přispívají k nepředvídatelnosti právního prostředí a jejich vágnost poskytuje prostor pro zneužití zákonů veřejnými činiteli, zastrášují, stigmatizují a přispívají k růstu nedůvěry vůči neziskovým organizacím.

Doposud ale nelze pozorovat administrativní a právní účinky legislativy jako uložení sankcí, uzavření organizace či potrestání odnětím svobody i přes to, že neziskové organizace ve svých aktivitách nadále pokračují. Podle všeho se jedná spíše o nástroj, pomocí kterého vláda přispívá k posilování nedůvěry vůči neziskovým organizacím ve společnosti a vytváří dojem, že neziskový sektor smysluplně reguluje. Některé organizace se samy rozhodly ukončit činnost nebo se přesunuly do jiné země, což svědčí o povaze vůči nim nepřátelského prostředí, které od roku 2010 pomáhá utvářet premiér Orbán. Jeho oznámení záměru vybudovat v Maďarsku „neliberální demokracii“ znamená otevřený odklon od zapojování aktérů občanské společnosti do utváření politik a obecně podkopávání rozvoje občanské společnosti. Vláda již omezila pravomoci ústavního soudu, podryla svobodu tisku a snaží se omezit i fungování neziskových organizací, jakožto otevřeně kritických hlasů v Maďarsku.

Summary

The "Stop Soros" legislation concludes, so far, the process of narrowing of the space for functioning of non-profit organizations through restrictive legislation. Since 2013, the legal measures have been accompanied by intimidation and public criticism, stigmatization in the media, investigations and the creation of funding obstacles as part of a negative government campaign.

According to the general reasoning of the legislative, "Stop Soros" is intended to prevent Hungary from becoming an immigration country. The legislation is supposed to fundamentally limit the functioning of non-profit organizations by punishing them for carrying out activities surrounding the assistance to immigrants, such as the preparation and distribution of information materials regarding migration, the operation of a network of volunteers, or the provision of assistance for asylum seekers in exercising their right to apply for asylum. However, the real consequences of the laws are different. In addition to exposing lawyers and NGO workers to the risk of prosecution and imprisonment, these laws complicate the sustainable financing of NGOs, contribute to the unpredictability of the legal environment, intimidate, stigmatize and increase distrust in NGOs. Additionally, their vagueness creates room for abuse by public officials.

Based on reports of international institutions, the legislation should be repealed due to its redundancy, disproportionate nature, and incompatibility with the European and international law. Government requirements for the transparent functioning of organizations affecting public affairs are justified, the functioning of organizations should be clearly defined by law, and entities should meet the conditions under which they can be part of the non-profit sector. However, these should not become unnecessary administrative barriers.

So far, no administrative and legal effects of the legislation, such as the imposition of sanctions, dissolution of an organization, or punishment by imprisonment can be observed, despite the fact that non-profit organizations continue to carry out their activities. The legislation is therefore more of a tool by which the government contributes to strengthening distrust of society in non-profit organizations and creates the impression that the non-profit sector is meaningfully regulated. Some organizations have decided to close down or move to another country, which testifies to the hostile nature of the environment that Viktor Orbán has been helping to shape since 2010. The government he leads has already curtailed the powers of the Constitutional Court, undermined freedom of the press, and sought to curtail the functioning of NGOs that pose as openly critical voices in Hungary.

Literatura

Knihy

Hyánek, Vladimír. *Neziskové organizace: teorie a mýty*. Masarykova univerzita, 2011.

Odborné články

Bustikova, Lenka a Petra Guasti. „The illiberal turn or swerve in Central Europe?“. *Politics and Governance* 5.4 (2017): 166-176, <http://dx.doi.org/10.17645/pag.v5i4.1156>.

Carrera, Sergio, et al. *Fit for purpose? The Facilitation Directive and the criminalisation of humanitarian assistance to irregular migrants: 2018 Update*. Study Requested by the PETI committee. CEPS Special Report, 2018.

Gyollai, Daniel. *Hungary – Legal and Policy Framework of Migration Governance*. Glasgow Caledonian University, 2018.

Kákai, László. *Focus on NGOs: Nonprofit Organizations in Europe and Hungary*. Pecs: University of Pecs, 2015.

Kákai, László. „The main characteristics of Hungarian non-profit sector after the economic crises“. In *Hungary and Poland in Times of Political Transition. Selected Issues*, eds. Beata Pająk-Patkowska a Marcin Rachwał. Poznań: Adam Mickiewicz University Press, 2016, 73–84.

Kapronczay, Stefánia. „War on NGOs in Eastern Europe“. *SUR* 14, č. 26 (2017): 109–118.

Kárpáti, János. „„Stop Soros’: A Fake Governmental Legislation Proposal“. *Aliberty.eu Review* č. 8 (2018): 86–95.

Mijatović, Dunja. *Report following her visit to Hungary from 4 to 8 February 2019*. Strasbourg: Commission for Human Rights of the Council of Europe, 2019.

Nagy, Veronika. „How to silence the lambs?: Constructing authoritarian governance in post-transitional Hungary“. *Surveillance & Society* 15.3/4 (2017): 447-455.

Open Society Foundations. *Legal Analysis of Hungary's anti-NGO Bill*. New York, 2018.

Rydliński, Bartosz. „Viktor Orbán—First among Illiberals? Hungarian and Polish Steps towards Populist Democracy“. *On-line Journal Modelling the New Europe* 26 (2018): 95-107.

Sitter, Nick. „Absolute Power? Hungary Twenty Years After the Fall of Communism“. In *20 Years Since the Fall of the Berlin Wall: Transitions, State Break-Up and Democratic Politics in Central Europe and Germany*, eds. Elisabeth Bakke a Ingo Peters (Berlin: Berliner Wissenschafts-Verlag, 2011), 249–268.

Szalai, Julia a Sara Svensson. „Contested forms of solidarity: An overview of civil society organisations in Hungary and their impact on policy and the social economy“. *Center for Policy Studies. Working Paper Series* 10 (2017).

Timmer, Andria D., et al. „A tale of two paranoids: a critical analysis of the use of the paranoid style and public secrecy by Donald Trump and Viktor Orbán“. *Secrecy and Society* 1.2 (2018).

Timmer, Andria D. a Danielle Docka-Filipek. „Enemies of the Nation: Understanding the Hungarian State's Relationship to Humanitarian NGOs“. *Journal of International & Global Studies* 9, č. 2 (2018): 40–57.

UN Human Rights Council. *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights defenders on his mission to Hungary A/HRC/34/52/Add.2*. Geneva: UN, 2017.

Van Raemdonck, Dan, Elena Crespi a Pierre-François Laval. *Hungary: Democracy under threat: Six years of attacks against the Rule of Law*. Paris: FIDH, 2016.

Vandor, Peter, et al. *Civil society in Central and Eastern Europe: Challenges and opportunities*. ERSTE Foundation, 2017.

Venice Commission a OSCE/ODIHR. *Joint Opinion on the provisions of the so-called "Stop Soros" draft legislative package which directly affect NGOs*. Council of Europe (Strasbourg, 2018).

Venice Commission a OSCE/ODIHR. *Joint opinion on Section 253 on the Special Immigration Tax of Act XLI of 20 July 2018 Amending Certain Tax Laws and Other Related Laws and on the Immigration Tax*. Council of Europe (Strasbourg, 2018).

Westerby, Rachel. *Follow the Money. Assessing the use of EU Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF) funding at national level*. UNHCR a ECRE, 2018.

Webové stránky

About Hungary. „Hungary’s FM: The government rejects the UNHCR's ‘outrageous’ call for the withdrawal of the ‘Stop Soros’ package“. 1. června 2018.

<http://abouthungary.hu/news-in-brief/hungarys-fm-the-government-rejects-the-unhcrs-outrageous-call-for-the-withdrawal-of-the-stop-soros-package/> (staženo 14. března 2021).

About Hungary. „Hungary's foreign minister says people should know if NGOs are funded from abroad“. 31. ledna 2017. <https://abouthungary.hu/news-in-brief/watch-video-hungarys-foreign-minister-says-people-should-know-if-ngos-are-funded-from-abroad> (staženo 18. dubna 2021).

About Hungary. „Prime Minister Viktor Orbán’s State of the Nation Address“. 13. února 2017. <http://abouthungary.hu/speeches-and-remarks/prime-minister-viktor-orbans-state-of-the-nation-address-full-text-in-english/> (staženo 10. ledna 2021).

Adáamek, Oliver. „Vězení za psaní o uprchlících? Nový maďarský zákon nechápu ani právníci“. *Reflex*. 14. července 2018.

<https://www.reflex.cz/clanek/komentare/88554/vezeni-za-psani-o-uprchlicich-novy-madarsky-zakon-nechapou-ani-pravnici.html> (staženo 27. února 2021).

Amnesty International. „Hungary: Amnesty launches legal challenge to shameful law on migration that targets civil society“. 15. října 2018.

<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/10/hungary-amnesty-launches-legal-challenge-to-shameful-law-on-migration-that-targets-civil-society/> (staženo 28. února 2021).

An official EU website. „Commission takes Hungary to Court for criminalising activities in support of asylum seekers and opens new infringement for non-provision of food in transit zones“. 25. července 2019.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/MT/ip_19_4260 (staženo 5. března 2021).

An official EU website. „Governance of Migrant Integration in Hungary“.

<https://ec.europa.eu/migrant-integration/governance/hungary> (staženo 23. ledna 2021).

Bílková, Veronika. „Proč vadí tažení maďarské vlády Stop Soros?“. Ústav mezinárodních vztahů Praha. 17. července 2018. <https://www.iir.cz/article/proc-vadi-tazeni-madarske-vlady-stop-soros> (staženo 27. února 2021).

Boros, Tamás. „The Hungarian Stop Soros Act: Why does the government fight human rights organisations?“. Friedrich-Ebert-Stiftung, 2018. <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/14205.pdf> (staženo 23. ledna 2021).

Cabinet Office of the Prime Minister. „Orbán Viktor a Kossuth Rádió ,180 perc‘ című műsorában“. 30. března 2018. <https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-a-kossuth-radio-180-perc-cimu-musoraban-24/> (staženo 17. dubna 2021).

Council of Europe. „Hungary: Commissioner concerned at further planned barriers to the work of NGOs assisting migrants“. 1. června 2018.

<https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/hungary-commissioner-concerned-at-further-planned-barriers-to-the-work-of-ngos-assisting-migrants> (staženo 14. března 2021).

Council on Foundations. „Nonprofit law in Hungary“. Únor 2021.
https://www.cof.org/content/nonprofit-law-hungary#end2_ (staženo 2. dubna 2021).

ČT 24. „Maďarská opozice chce vyšetřit příchod 1300 migrantů, které v tichosti přijala vláda“. 24. ledna 2018.
<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2371939-madarska-opozice-chce-vysetrit-prichod-1300-migrantu-ktere-v-tichosti-prijala-vlada> (staženo 7. listopadu 2020).

ČT 24. „Maďarsko řeší omezení nevládních organizací. Ty, které pomáhají migrantům, by mohlo zakázat“. 21. února 2018.
<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2397205-madarsko-resi-omezeni-nevladnich-organizaci-ty-ktere-pomahaji-migrantum-mohlo-zakazat> (staženo 5. dubna 2021).

ČT 24. „Za letáky či jídlo pro migranty vězení. Maďarský parlament schválil kontroverzní zákon „Stop Sorosovi“. 20. června 2018.
<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2514910-za-letaky-ci-jidlo-pro-migranty-vezeni-madarsko-hlasuje-o-kontroverznim-zakone-stop> (staženo 23. ledna 2021).

EUobserver. „EU top court advised to strike down Hungary's asylum policy“. 20. června 2018. <https://euobserver.com/democracy/151061> (staženo 5. března 2021).

European Commission. „„Stop Brussels’: European Commission responds to Hungarian national consultation“. An Official EU website. 27. dubna 2017.
https://ec.europa.eu/info/publications/stop-brussels-european-commission-responds-hungarian-national-consultation_en (staženo 10. ledna 2021).

Friedrich Naumann Foundation. „National Consultation” Campaigns in Hungary“. 23. listopadu 2017. <https://fnf-europe.org/2017/11/23/national-consultation-campaigns-in-hungary/> (staženo 10. ledna 2021).

Gorondi, Pablo. „Pro-Orban magazine lists Hungarian investigative journalists and refugee advocates among 'mercenaries of Soros'“. *Independent*. 12. dubna 2018.

<https://www.independent.co.uk/news/world/europe/hungary-victor-orban-magazine-list-journalists-refugee-george-soros-mercenaries-a8301806.html> (staženo 21. února 2021).

Hungarian Helsinki Committee. „About us“. <https://helsinki.hu/en/about/> (staženo 2. dubna 2021).

Hungarian Helsinki Committee and the Hungarian Civil Liberties Union. „A short analysis of the proposed Hungarian Bill on foreign-funded non-governmental organizations“. 11. dubna 2017. <https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/NGO-Bill-HU-short-analysis-0411-final.pdf> (staženo 10. ledna 2021).

Kovács, Zoltán. „Guess who else is concerned about foreign funding of NGOs“. About Hungary. 26. června 2017. <https://abouthungary.hu/blog/guess-who-else-is-concerned-about-foreign-funding-of-ngos> (staženo 18. dubna 2021).

Központi Statisztikai Hivatal. „Number, distribution and total revenues of non-profit organisations by community types (2005–)“. https://www.ksh.hu/apps/shop.kiadvany?p_kiadvany_id=1050994&p_lang=HU (staženo 21. března 2021).

Lidovky. „Kampaň ‚Stop Soros‘ pokračuje. Maďarský parlament schválil stejnojmenný balíček protiimigračních zákonů“. 20. června 2018. https://www.lidovky.cz/svet/kampan-stop-sorors-pokracuje-madarsky-parlament-schvalil-stejnojmenny-balicek-protiimigracnich-zakon.A180620_155444_ln_zahranici_ele (staženo 21. února 2021).

Menedék. „Who are we?“. <https://menedek.hu/en/who-we-are/> (staženo 2. dubna 2021).

Mischke, Judith. „Open Society takes Hungary to court over ‘Stop Soros’ law“. *Politico*. 24. září 2018. <https://www.politico.eu/article/open-society-takes-hungary-to-court-over-stop-george-soros-law-asylum-seekers-ecj/> (staženo 28. února 2021).

Oficiální internetová stránka EU. „Prosincové případy nesplnění povinnosti: hlavní rozhodnutí“. 7. prosince 2017.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/CS/MEMO_17_4767. (staženo 10. ledna 2021).

Open Society Foundations. „George Soros“.

<https://www.opensocietyfoundations.org/george-soros> (staženo 23. ledna 2021).

Open Society Foundations. „Our Hungarian Grantees 2016 Grantees“.

<https://www.opensocietyfoundations.org/uploads/f6701cde-300a-4d8a-adf3-e6ee2e47266a/open-society-hungarian-grantees-en-20170303.pdf> (staženo 2. dubna 2021).

Open Society Foundation. „The Open Society Foundations to Close International Operations in Budapest“. 15. května 2018.

<https://www.opensocietyfoundations.org/newsroom/open-society-foundations-close-international-operations-budapest> (staženo 28. února 2021).

Politico. „Hungary – National parliament voting intention“.

<https://www.politico.eu/europe-poll-of-polls/hungary/> (staženo 18. dubna 2021).

Politico. „International observers raise concerns over Hungary election“. 9. dubna 2018.

<https://www.politico.eu/article/osce-observers-raise-concerns-over-hungary-election-viktor-orban-fidesz/> (staženo 21. února 2021).

Repucci, Sarah, and Amy Slipowitz. „Freedom in the World 2021: Democracy under Siege“. Freedom House. Březen 2021.

<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2021/democracy-under-siege> (staženo 20. března 2021).

Soros, George. „Rebuilding the Asylum System“. Project Syndicate. 26. září 2015.

<https://www.project-syndicate.org/commentary/rebuilding-refugee-asylum-system-by-george-soros-2015-09> (staženo 18. dubna 2021).

The Guardian. „Hungary passes anti-immigrant 'Stop Soros' laws“. 20. června 2018. <https://www.theguardian.com/world/2018/jun/20/hungary-passes-anti-immigrant-stop-soros-laws> (staženo 16. března 2021).

The Hungarian Helsinki Committee. „Timeline of governmental attacks against Hungarian Civil Society Organisations“. 17. listopadu 2017. https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/Timeline_of_gov_attacks_against_HU_NGOs_17112017.pdf (staženo 2. dubna 2020).

UNHCR. „UNHCR urges Hungary to withdraw draft law impacting refugees“. 29. května 2018. <https://www.unhcr.org/news/press/2018/5/5b0d71684/unhcr-urges-hungary-withdraw-draft-law-impacting-refugees.html> (staženo 21. února 2021).

Visegrád Post. „Viktor Orbán’s ceremonial speech on the 170th anniversary of the Hungarian Revolution of 1848“. 19. března 2018. <https://visegradpost.com/en/2018/03/19/viktor-orbans-ceremonial-speech-on-the-170th-anniversary-of-the-hungarian-revolution-of-1848-full-speech/> (staženo 7. listopadu 2020).

Vox. „Hungary just passed a “Stop Soros” law that makes it illegal to help undocumented migrants“. 22. června 2018. <https://www.vox.com/policy-and-politics/2018/6/22/17493070/hungary-stop-soros-orban> (staženo 16. března 2021).

Website of the Hungarian Government. „Prime Minister Viktor Orbán’s Speech at the 25th Bálványos Summer Free University and Student Camp“. 30. července 2014. <https://2015-2019.kormany.hu/en/the-prime-minister/the-prime-minister-s-speeches/prime-minister-viktor-orban-s-speech-at-the-25th-balvanyos-summer-free-university-and-student-camp> (staženo 2. dubna 2020).

Zalan, Eszter. „Orban stokes up his voters with anti-Soros 'consultation““. *EUobserver*. 22. listopadu 2017. <https://euobserver.com/beyond-brussels/139965> (staženo 10. ledna 2021).

Diplomové práce/disertace

Gessler, Theresa. „NGOs and the public sphere as targets of illiberal democracy in contemporary Hungary“. Doctoral dissertation, Central European University, 2015.

Zákony a rozhodnutí soudu

Rozhodnutí ústavního soudu 3/2019. (III. 7.) AB.

<https://hunconcourt.hu/dontes/decision-3-2019-on-support-of-illegal-immigration>.

Trestní zákoník z roku 2012, zákon C, Paragraf 353, odst. 2.

<https://www.refworld.org/pdffd/4c358dd22.pdf>.

Zákon č. T/332, Sedmá novela maďarského základního zákona.

<https://helsinki.hu/wp-content/uploads/T332-Constitution-Amendment-29-May-2018-ENG.pdf>.

Zákon č. VI z roku 2018, o změně některých zákonů v souvislosti s opatřeními proti ilegálnímu přistěhovalectví (T/333).

<https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/T333-ENG.pdf>.

Zákon XLI z roku 2018 upravující některé daňové zákony a další související právní předpisy a o zvláštní dani z podpory migrace, Paragraf 253 o zvláštní dani z migrace.

[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF\(2018\)059-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF(2018)059-e).

Zákon LXXI 2019 o státním rozpočtu Maďarska pro rok 2020.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1900071.tv>.

Osobní komunikace

András Kováts (organizace *Menedék*), v osobním rozhovoru s autorkou, 3. dubna 2020 (nepublikované interview).

András Léderer, (organizace Maďarský helsinský výbor), e-mailová zpráva adresovaná autorce, 29. ledna 2020.

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
Jméno:	Veronika Skoupá
E-mail:	80911995@fsv.cuni.cz
Studijní obor:	Mezinárodní teritoriální studia
Semestr a školní rok zahájení práce:	LS 2019
Semestr a školní rok ukončení práce:	LS 2021
Vedoucí bakalářského semináře:	PhDr. David Emler, Ph.D.
Vedoucí práce:	PhDr. Petr Balla
Název práce:	Kampaň proti neziskovým organizacím v Maďarsku se zaměřením na legislativu „Stop Soros“
Charakteristika tématu práce (max. 10 řádek):	Neziskové organizace v Maďarsku bývají považovány za jedny z posledních, vůči vládě kritických hlasů, zároveň je od roku 2013 možné pozorovat útoky na tyto organizace ze strany vládnoucích stran a s nimi spřízeněných subjektů. Kampaň není zaměřená na neziskový sektor jako celek, ale především na organizace kritické vůči vládě, financované ze zahraničí, hájící lidská práva a zabývající se tématem migrace. Do této dlouhodobé kampaně spadá například stigmatizace v médiích a veřejná kritika, zastrasování, neodůvodněné vyšetřování, překážky ve financování, ale také přijímání zbytečně omezujících právních předpisů. Mezi ně patří i legislativa „Stop Soros“, která je dosavadním vyvrcholením tohoto procesu a která kriminalizuje aktivity neziskových organizací v oblasti pomoci migrantům. Dopady této legislativy na neziskový sektor lze pozorovat v několika oblastech působení organizací.
Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):	Oproti původnímu záměru celkově zanalyzovat lidskoprávní situaci v současném Maďarsku a postoj země k tématu migrace se za účelem užšího vymezení tématu práce zaměřuje pouze na kampaň proti neziskovým organizacím. Původní cíl, kterým bylo zkoumání dopadů legislativy „Stop Soros“ na neziskový sektor, zůstal nezměněn. Na základě změny zaměření na vývoj kampaně došlo také ke změně názvu práce.
Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):	<ol style="list-style-type: none"> 1. Úvod 2. Formování právního rámce pro fungování neziskových organizací od roku 1987 3. Strana Fidesz a kampaň proti neziskovým organizacím financovaným ze zahraničí 4. Legislativa „Stop Soros“ 5. Závěr
Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):	<ol style="list-style-type: none"> 1) Carrera, Sergio, et al. Fit for purpose? The Facilitation Directive and the criminalisation of humanitarian assistance to irregular migrants: 2018 Update. Study Requested by the PETI committee. CEPS Special Report, 2018. 2) Mijatović, Dunja. Report following her visit to Hungary from 4 to 8 February 2019. Strasbourg: Commission for Human Rights of the Council of Europe, 2019. 3) Kákai, László. Focus on NGOs: Nonprofit Organizations in Europe and Hungary. Pecs: University of Pecs, 2015. 4) Kákai, László. „The main characteristics of Hungarian non-profit sector after the economic crises“. In Hungary and Poland in Times of Political Transition. Selected Issues, eds. Beata Pająk-Patkowska a Marcin Rachwał. Poznań: Adam Mickiewicz University Press, 2016, 73–84.

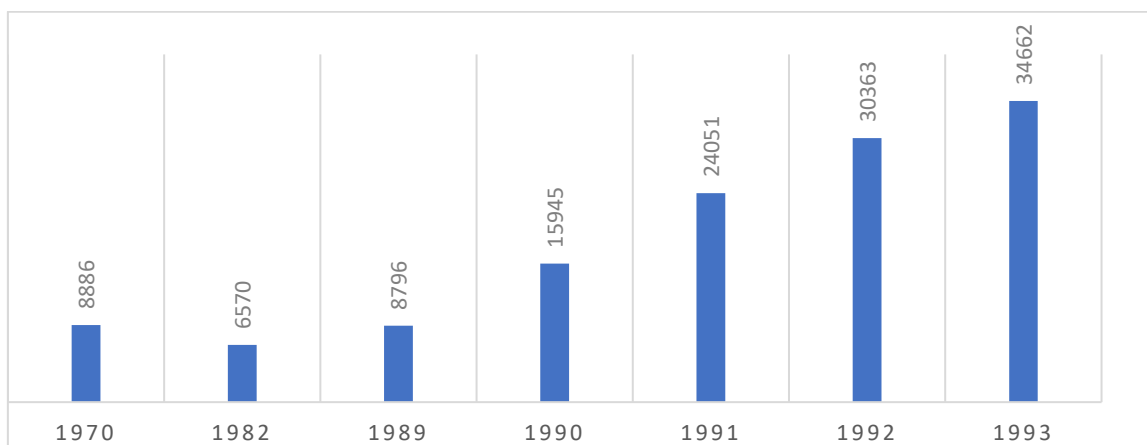
- 5) Szalai, Julia a Sara Svensson. „Contested forms of solidarity: An overview of civil society organisations in Hungary and their impact on policy and the social economy“. Center for Policy Studies. Working Paper Series 10 (2017).
- 6) Timmer, Andria, et al. „A tale of two paranoids: a critical analysis of the use of the paranoid style and public secrecy by Donald Trump and Viktor Orbán“. Secrecy and Society 1.2 (2018).
- 7) Timmer, Andria D. a Danielle Docka-Filipek. „Enemies of the Nation: Understanding the Hungarian State's Relationship to Humanitarian NGOs“. Journal of International & Global Studies 9, č. 2 (2018): 40–57.
- 8) UN Human Rights Council. Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights defenders on his mission to Hungary. Geneva: UN, 2017.
- 9) Van Raemdonck, Dan, Elena Crespi a Pierre-François Laval. Hungary: Democracy under threat: Six years of attacks against the Rule of Law. Paris: FIDH, 2016.
- 10) Venice Commission a OSCE/ODIHR. Joint Opinion on the provisions of the so-called “Stop Soros” draft legislative package which directly affect NGOs. Council of Europe (Strasbourg, 2018).
- 11) Venice Commission a OSCE/ODIHR. Joint opinion on Section 253 on the Special Immigration Tax of Act XLI of 20 July 2018 Amending Certain Tax Laws and Other Related Laws and on the Immigration Tax. Council of Europe (Strasbourg, 2018).
- 12) Bílková, Veronika. „Proč vadí tažení maďarské vlády Stop Soros?“. Ústav mezinárodních vztahů Praha. 17. července 2018. <https://www.iir.cz/article/proc-vadi-tazeni-madarske-vlady-stop-soros> (staženo 27. února 2021).
- 13) ČT 24. „Za letáky či jídlo pro migranty vězení. Maďarský parlament schválil kontroverzní zákon „Stop Sorosovi“. 20. června 2018. <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2514910-za-letaky-ci-jidlo-pro-migranty-vezeni-madarsko-hlasuje-o-kontroverznim-zakone-stop> (staženo 23. ledna 2021).
- 14) Központi Statisztikai Hivatal. „Number, distribution and total revenues of non-profit organisations by community types (2005–)“. https://www.ksh.hu/apps/shop.kiadvany?p_kiadvany_id=1050994&p_lang=HU (staženo 21. března 2021).
- 15) The Hungarian Helsinki Committee. „Timeline of governmental attacks against Hungarian Civil Society Organisations“. 17. listopadu 2017. https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/Timeline_of_gov_attacks_against_HU_NGOs_17112017.pdf (staženo 2. dubna 2020).
- 16) Zákon č. VI z roku 2018, o změně některých zákonů v souvislosti s opatřeními proti ilegálnímu přistěhovalectví (T/333).
- 17) Zákon č. T/332, Sedmá novela maďarského základního zákona.
- 18) András Kováts (organizace Menedék), v osobním rozhovoru s autorkou, 3. 4. 2020 (nepublikované interview).
- 19) Boros, Tamás. „The Hungarian Stop Soros Act: Why does the government fight human rights organisations?“. Friedrich-Ebert-Stiftung, 2018.
- 20) Gyollai, Daniel. Hungary – Legal and Policy Framework of Migration Governance. Glasgow Caledonian University, 2018.

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		

Seznam příloh

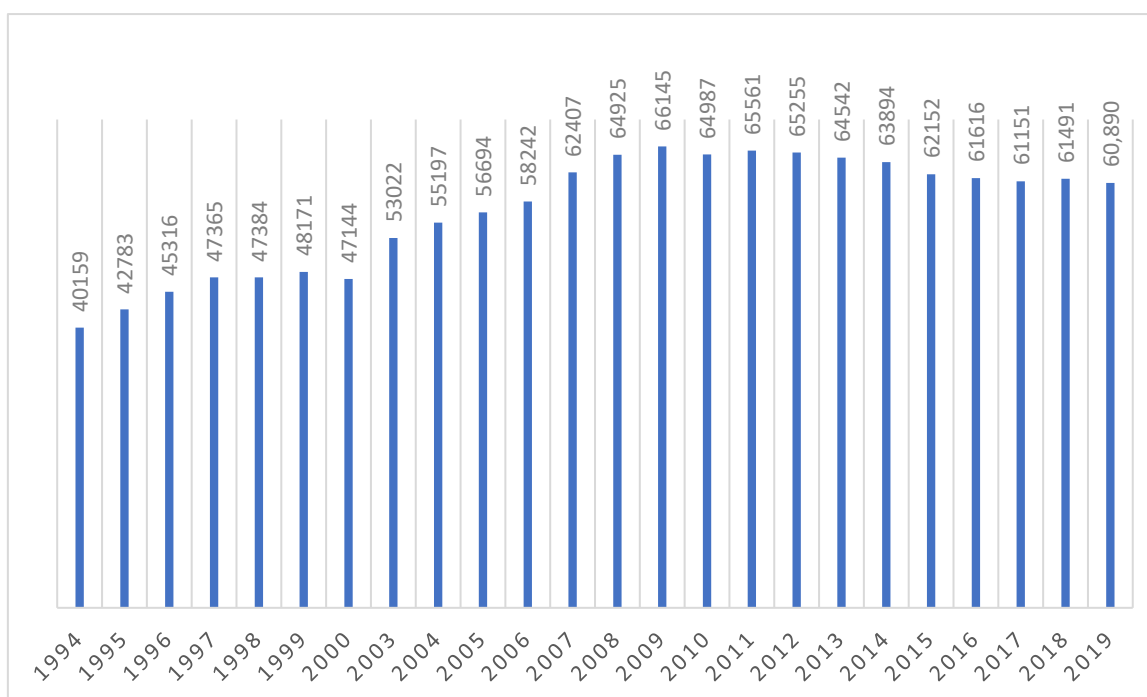
Příloha č. 1: Vývoj počtu neziskových organizací v letech 1970–1993 (graf)

Zdroj: Központi Statisztikai Hivatal

(https://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_qpg003.html, staženo 21. března 2021)

Příloha č. 2: Vývoj počtu neziskových organizací v letech 1994–2019 (graf)

Zdroj: Központi Statisztikai Hivatal

(https://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_qpg003.html, staženo 21. března 2021)

Příloha č. 3: Žádosti o azyl v průběhu let 2011–2019 (tabulka)

	Žádosti celkem	Největší zastoupení podle země původu
2011	1693	Afghánistán (649), Kosovo (211), Pákistán (121)
2012	2157	Afghánistán (880), Pákistán (327), Kosovo (226)
2013	18900	Kosovo (6212), Pákistán (3081), Afghánistán (2328)
2014	42777	Kosovo (21453), Afghánistán (8796), Sýrie (6857)
2015	177135	Sýrie (64587), Afghánistán (46227), Kosovo (24454)
2016	29432	Afghánistán (11052), Sýrie (4979), Pákistán (3873)
2017	3397	Afghánistán (1432), Irák (812), Sýrie (577)
2018	671	Afghánistán (274), Irák (239), Sýrie (48)
2019	500	Afghánistán (197), Irák (171), Pákistán (27)

Zdroj: Központi Statisztikai Hivatal

(https://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_wnvn002b.html, staženo 31. října 2020)